

KOLEGIUM REDAKCYJNE:

Danuta Potręć
Redaktor naczelny

Ewa Kondrat
Z-ca red. naczelnego

Tadeusz Wański
Redaktor graficzny

KOREKTA:
Danuta Potręć

SKŁAD:
Dorota Wernerowska

PROJEKT OKŁADKI:
Tadeusz Wański

SIEDZIBA REDAKCJI:
Kujawsko-Pomorskie
Centrum Edukacji Nauczycieli
ul. Henryka Sienkiewicza 36,
87-100 TORUŃ
tel. (056) 62-277-47, 881-931-025
e-mail: zdn@pro.onet.pl
kpcen_torun@kpcen-torun.edu.pl
www.kpcen-torun.edu.pl

WYDAWCA:
Kujawsko-Pomorskie
Centrum Edukacji Nauczycieli
w Toruniu
PLACÓWKA AKREDYTOWANA

NAKŁAD: 400 egz.

Redakcja przyjmuje do druku
materiały dostarczone
pocztą elektroniczną
e-mail:
Danuta.Potrec@kpcen-torun.edu.pl
lub na nośniku elektronicznym.
Redakcja nie zwraca materiałów
niezamówionych i zastrzega sobie
prawo skracania i adiacji tekstów
oraz zmiany ich tytułów.
Prezentowane na łamach
czasopisma poglądy i opinie
nie zawsze są zbieżne
z poglądami redakcji.
Za treść ogłoszeń
redakcja
nie odpowiada.

COACHING

- Anna Jurewicz *Coaching w edukacji* 3
- *Coaching w szkole ponadgimnazjalnej* 9

Prezentacje

- Kamila Majewska *Jak nauczać interaktywnie?* 11
- Janem Piechocki *Korczak jako COACH* 14

Z praktyki nauczania i wychowania

- Anna Szopa, Beata Kocoń *Wszystko zaczyna się od marzeń* 16
- Agata Jankowska *Trzymaj formę* 18

W KPCEN

- Danuta Potręć *Książka jak aspiryna* 21
- Danuta Potręć *TOC i Kuferek tajemnic* 22
- Danuta Potręć *Jak motywować przez ocenianie?* 23
- Anna Jurewicz *Jak rozmawiać o Holokauście* 24
- Marzenna Wierzbicka *OBUT* 26
- Danuta Potręć *Finlandia odżyła we wspomnieniach* 27

Językowe rozterki

- Ewa Kondrat *Kto uczy w szkole?* 28

Sprawozdania

- Lucyna Błęszyńska, Iwona Orłowska *Konferencja „Dziecko to jutro”* 29

Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy

- Ewa Pedrycz-Pijanowska *Pierwszy rok za nami* 31

Przemysł i technika bliżej szkoły

- Jerzy Ślot *I Konkurs Wiedzy Technicznej* 33
- Stefan Oborski *Technika na co dzień* 35

Biblioteka Pedagogiczna dla edukacji

- Anna Wiligalska *Rok jubileuszowy, rok wyjątkowy...* 36
- *Co czytać?* 40

OD REDAKCJI

Kto pyta, nie błądzi

Poprzez pytania szukamy samych siebie. Ile jednak razy w życiu pytamy siebie: *Kim jestem?, Czego pragnę?, Po co to robię?, Czy to, czego chcę, jest w zgodzie ze mną?* – w pośpiechu i trosce o codzienność – pewnie rzadko. Jeżeli już, to wtedy, gdy stoimy na rozdrożu, gdy życie stawia przed nami wyzwania. Pytania burzą porządek, umożliwiają zrozumienie siebie, odkrywanie naszej natury i potencjału. Coaching to właśnie umiejętne zadawanie pytań w celu dotarcia do indywidualnych zasobów, które w nas są, aby móc z nich korzystać, kiedy chcemy dokonać zmiany w jakimś życiowym obszarze. Maciej Bene-wicz w „Coaching. Restauracja osobowości” pisze, że wewnętrzne wsparcie (nasze wartości i przekonania) zawsze łatwo rozpoznać – to poczucie absolutnego spokoju, które wynika ze spójności.

W grudniowym numerze „45 Minut” przeczytacie Państwo, czym jest coaching i jak można jego założenia i narzędzia przenieść na grunt edukacyjny. Coaching pozwala pomóc uczniom w realizacji działań stawania się jeszcze lepszym w tym, co robią, myślą, mówią i czują - w taki sposób, jaki sami dla siebie określą.

Kończy się rok 2012 ustanowiony przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rokiem Janusza Korczaka. Stąd tekst, w którym autor pod wpływem filmu „Korczak” w reżyserii A. Wajdy, snuje refleksje na temat wartości, które wyznawał i zaświadczał życiem Stary Doktor. Konferencja „Dziecko to jutro”, zorganizowana przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Toruniu (22.11.2012), wpisuje się w rozważania dotyczące uniwersalności i ponadczasowości pedagogiki Henryka Goldszmita.

Oddaję w Państwa ręce ostatni w tym roku numer „45 Minut” z poczuciem pewności, że znajdą Państwo odpowiedzi na pytania o to, czym jest coaching, ale może i na inne, które nosicie Państwo w sobie.

*Świeci gwiazda na niebie,
Srebrna i staroświecka,
Świeci wigilijnie, każdy
ją zna od dziecka...*

(Bolesław Leśmian)

**Święta Bożego Narodzenia
to szczególny czas.**

**Niech będą to dni odpoczynku
i zamyślenia nad tajemnicą Miłości
oraz dzielenia się z innymi ludźmi
tym, co w nas najlepsze.**

**Niech przyniosą Państwu radość,
wzruszenie oraz wzajemną
życzliwość i optymizm.**

Małgorzata Trzeciak
Dyrektor KPCEN w Toruniu
wraz z pracownikami

SPROSTOWANIE

Autorkami tekstu „Przyjaźnie z przedszkola do szkoły”, opublikowanego w „45 Minutach”, nr 2 (68) czerwiec 2012, są panie Agata Olszewska i Kamila Wesółowska - nauczycielki w Przedszkolu Miejskim nr 1 w Toruniu.

Redakcja

W następnym numerze:

Inwestycja w 0-3

Coaching w edukacji

Czym jest coaching?

Coaching to dla wielu osób nowe, nieznanne pojęcie, które jednak coraz częściej jest używane. Czym naprawdę jest coaching? Jako nowe pojęcie często jest różnie interpretowane. Jedno jest pewne - łączy się z wspieraniem drugiej osoby w rozwoju, poprzez zadawanie pytań, skłanianie do refleksji nad tym, jakimi zasobami się dysponuje, jakie cele chce się osiągnąć, i jakie zadania może sobie wyznaczyć, aby określone dla siebie cele osiągnąć.

Wg standardów ICC (International Coaching Community) coaching jest procesem doskonalenia kompetencji w obszarze, który chce rozwijać klient. Jest oparty na partnerskiej relacji i wzajemnym zaufaniu. Pomaga ludziom w stawianiu się tym, kim chcą i byciu najlepszym jak to możliwe.

Kluczowe dla zrozumienia, czym jest Coaching jest kilka podstawowych kwestii. Coaching to:

- proces
- doskonalenie
- partnerstwo
- zaufanie
- stawianie się lepszym
- niedyrektywne wspieranie innych w rozwoju poprzez zadawanie pytań

Wydaje się więc, że Coaching i edukacja mają wiele wspólnego. Uczenie się to przecież proces, służący nabywaniu i doskonaleniu wiedzy i umiejętności i dążeniu do stawania się coraz lepszym. Jeśli wyobrazimy sobie idealne relacje między uczniem i nauczycielem, dyrektorem a nauczycielem czy między nauczycielem a rodzica-

mi uczniów, to bez wątpienia możemy stwierdzić, że powinny być one oparte na partnerstwie i zaufaniu. Pozostaje tylko sposób w jaki to się odbywa. O polskiej szkole i nauczycielach raczej trudno w tej chwili powiedzieć, że jest niedyrektywna, a nauczyciele zadają pytania raczej nie po to, aby wspierać uczniów w poszukiwaniu własnej drogi i odpowiedzi, ale po to, aby usłyszeć dobrą lub złą odpowiedź i ocenić za to ucznia.

Coaching – mentoring – terapia – trening

Aby dobrze zrozumieć czym jest, a czym nie jest coaching warto sobie uświadomić różnice pomiędzy różnymi formami wspierania innych.

Coaching a mentoring

Mentor to doświadczony, mądry doradca, nauczyciel i wychowawca, ktoś, kto poucza innych. (Słownik języka polskiego, PWN). **W coachingu pouczanie jest niedopuszczalne.** To, co może robić coach to zadawać pytania, które staną się punktem wyjścia do określenia swoich zasobów, celów, działań przez klienta (osobę coachowaną).

Coaching a terapia

Terapia często tłumaczy terażniejszość za pomocą przeszłości. Proces terapeutyczny bywa ukierunkowany na odnalezienie przyczyny dzisiejszych zachowań. Terapeuta stawia pytanie *Dlaczego?*. Wgląd w przyczyny wynikające z przeszłości jest istotnym elementem terapii. W coachingu najważniejsza jest terażniejszość i przyszłość. Coach powinien unikać stosowania pytania *Dlaczego?* i zastępować je pytaniem *Po co?*.

Coaching jest jak pójście w góry i zdobycie upragnionego szczytu. Najlepiej mieć ze sobą w bagażu to, co umożliwi osiągnięcie tego celu. Czasami okazuje się jednak, że nieśliemy w plecaku ciężary, które uniemożliwiają nam wejście na szczyt. Dźwigamy bagaż, który sprawia, że po pięciu minutach marszu jesteśmy zbyt zmęczeni, by iść dalej. Wtedy trzeba się zatrzymać, rozpakować plecak, zobaczyć, co niesiemy. Taki remanent to terapia, w której myśli się kategorią problemu. Coaching jest nastawiony na cel. Ważne jest myślenie o przyszłości.

Za: Robert Rient *Przewodnik po terapiach*,
w czasopiśmie COACHING, nr 6/2012

Coaching a trening

Trener to osoba, która wspiera swojego podopiecznego w opanowaniu pewnych umiejętności, tak by osiągnął on pewien zakładany (mistrzowski lub jak najlepszy) poziom. W coachingu natomiast poziom umiejętności, który chce osiągnąć klient powinien określić on sam, a coach może tylko skłaniać go do samooceny i skonfrontowania poziomu wykonania z tym, który klient określił jako docelowy. To, co łączy trenera z coachem to udzielanie informacji zwrotnej jako sposobu na rozwój.

Podstawowe założenia coachingu

1. Klient jest źródłem zasobów.

Klient posiada zasoby, dzięki którym może rozwiązać swój problem. Nie zgłosił się do coacha po to, by ten go naprawił, ale po to, aby określić swój cel i swoją drogę rozwoju. Tylko klient wie, co ma zrobić, ponieważ tylko on zna całą swoją historię, tylko on może podjąć działania i tylko on będzie ponosił ich konsekwencje. Coach może dostarczyć przydatnych informacji, ale tylko od klienta zależy czy z nich skorzysta.

2. Zadając odpowiednie pytania i stawiając wyzwania coach sprawia, że klient zaczyna korzystać z własnych zasobów.

Z pierwszej zasady wynika, że rolą coacha nie jest dawanie rad. Ten, kto udziela rad, daje do zrozumienia, że wie lepiej oraz, że klient jest osobą mu podległą. Dawanie rad prowadzi również do zależności. A przede wszystkim rady dawane innym, mogą się okazać dobre jedynie dla tego, kto ich udziela. Nikt nie wie, co dzieje się w drugim człowieku. Jakie są jego wartości, przekonania, umiejętności i potrzeby. Zadaniem coacha jest zadawanie przenikliwych pytań, prowadzących klienta w obszary, których wcześniej nigdy nie rozważał. W trakcie procesu klient będzie odkrywał i budował własne zasoby, dochodząc do rozwiązań dobrych dla niego.

3. Klient wybiera temat.

Tu leży główna różnica pomiędzy coachingiem a nauczaniem. W coachingu nie ma z góry ustalonego tematu. Coach może uważać, że jego klient powinien pracować nad, np. efektywnym przywództwem, ale jeśli klient stwierdzi, że chce się zajmować, np. umiejętnością rozwiązywania konfliktów między jego pracownikami, to kwestia przywództwa nie powinna pojawić się w trakcie sesji coachingowej. Temat sesji powinien zawsze pochodzić od klienta. Wydaje się jednak, że ta zasada dotyczy przede wszystkim life coachingu. W coachingu operacyjnym, czyli skierowanym do pracowników, to jednak sponsor (firma, która płaci za coaching) wyznacza obszary, których powinien dotyczyć coaching. Oczywiście, to, w jaki sposób klient podejździe do tej tematyki, jakie określi sobie cele i drogę ich osiągnięcia zależy już tylko od klienta.

4. Coach i klient są sobie równi (zasada równych krzesel).

Coach i klienta pracują jak równi sobie partnerzy, a podstawą ich współpracy powinien być bezwarunkowy szacunek. Jedną z najważniejszych zasad jest nieocenianie w żadnej formie – ani werbalnej, ani pozawerbalnej. Jeśli z jakiegoś powodu coach nie darzy klienta szacunkiem lub jeśli klient nie szanuje coacha, efektywna współpraca jest mało prawdopodobna. Taki coaching należy przerwać lub w ogóle go nie zaczynać.

5. Celem coachingu jest zmiana i działanie.

Klienci podejmują coaching, ponieważ chcą, aby coś się zmieniło, a zadaniem coacha jest pomóc im to osiągnąć. Wynika z tego, że nie można pracować z klientem, który nie chce zmiany. Podobnie, jeśli klient twierdzi, że pragnie zmiany, ale w rzeczywistości nie podejmuje żadnych działań, coaching może zostać przerwany.

Pojawia się pytanie, na ile założenia coachingu odpowiadają rzeczywistości edukacyjnej. Na pierwszy rzut oka wydaje się, że stoją w sprzeczności ze szkolnymi realiami. Przyzwyczajeni jesteśmy do tradycyjnej roli nauczyciela mistrza, tego, który wie wszystko i wiedzę tę przelewa do głów swoich uczniów. Jest tym, który wie lepiej, tym, który wymaga, egzekwuje. Nauczyciel jako źródło wiedzy, decydujący o wszystkim, co dzieje się w procesie nauczania-uczenia się, to pozostałość po XIX-wiecznym pojmowaniu roli szkoły i nauczyciela. Nowoczesne odkrycia z zakresu psychologii uczenia się (indywidualne style uczenia się, neurodydaktyka, itd. itp.), pojawienie się wyszukiwarki Google, która może udzielić każdemu niezliczonej liczby odpowiedzi na każde pytanie (żaden nauczyciel nie wygra z Google) sprawia, że należy na nowo zdefiniować rolę nauczyciela. Wydaje się, że bę-

dzie ona coraz bliższa roli coacha. Ta rola oczywiście będzie inaczej się wyrażać w stosunku do dzieci w szkole podstawowej, gimnazjum czy w szkole ponadgimnazjalnej. Bez względu jednak na wiek uczniów czynnikiem, o którym powinien pamiętać nauczyciel jest szacunek wobec ucznia, umiejętność słuchania i udzielania informacji zwrotnej. Wiele elementów coachingu jest bliskich zasadom oceniania kształtującego – praca w swoim tempie, dokonywanie samooceny, poszukiwanie własnej drogi w uczeniu się, udzielanie informacji zwrotnej przez nauczyciela i samooceny przez ucznia. Bez wątplenia (póki co) rolą nauczyciela jest określenie ram – celów edukacyjnych, do których powinien zmierzać uczeń. Jednak jak te cele osiągną, jak się uczyć, aby się nauczyć, to uczeń może określać sam, poszukując swoich zasobów i mocnych stron.

Narzędzia coachingowe

I Model GROW

Model GROW jest jedną z najczęściej wykorzystywanych struktur rozmowy coachingowej. Autorem modelu jest John Whitmore.

Model składa się z czterech kroków:

1. **Generalny cel (Goal)**
2. **Rzeczywistość (Reality)**
3. **Opcje (Options)**
4. **Wola czyli droga (Way), którą klient dojdzie do celu. Ten etap bywa też nazywany jako Wrap up czyli zobowiązanie końcowe.**

Krok 1. Generalny cel - Co chcesz osiągnąć?

Identyfikacja celu jest kluczowym etapem w procesie coachingowym. Koniecznym jest poświęcić czas na to, aby bardzo dokładnie przeanalizować z klientem cel, z którym przychodzi. Bardzo często zdarza się, że podczas doprecyzowania celu, klient decyduje się go przeformułować.

- Zapytaj, czym się chce zająć podczas sesji
 - Sprawdź, co powoduje, że cel jest ważny dla klienta
 - Zapytaj klienta o to, jak chciałby, żeby było
 - Sprawdź, po czym klient pozna, że osiągnął cel
- Przykłady pytań:

- *Co chcesz osiągnąć?*
- *Co chciałbyś osiągnąć podczas dzisiejszego spotkania?*
- *Jaki jest twój cel?*
- *Na ile twój cel jest konkretny, mierzalny, realny, istotny i ograniczony czasowo?*
- *Kiedy chcesz go osiągnąć?*
- *Czemu chcesz go osiągnąć?*
- *Jakie korzyści przyniesie ci osiągnięcie tego celu?*
- *Co możesz stracić realizując ten cel?*
- *Po czym poznasz, że osiągnąłeś swój cel?*

Krok 2. Rzeczywistość - Co się dzieje teraz?

Analiza sytuacji obecnej pozwala klientowi spojrzeć na nią z różnych punktów widzenia. Z jednej strony poszerza to świadomość klienta, z drugiej strony pomaga wytworzyć w nim napięcie motywacyjne związane z odczuwalną różnicą pomiędzy atrakcyjnym celem i nieatrakcyjną rzeczywistością. Bardzo często, analizując rzeczywistość, klient dochodzi do wniosku, że problem, bariera leży gdzie indziej, niż mu się wcześniej wydawało i decyduje się na zmianę celu do pracy coachingowej.

- Pomóż przyjrzeć się temu, jak jest teraz
 - Zapytaj, co nie działa
 - Zapytaj, co funkcjonuje dobrze
 - Sprawdź, jakie korzyści i straty klient ma z obecnej sytuacji
 - Zapytaj klienta jak reagują w tej sytuacji inni
 - Sprawdź, jakie działania już podejmował i jakie były ich efekty
 - Zapytaj, co może mu pomóc osiągnąć cel
- Przykłady pytań:

- *Co dzieje się w tym momencie?*
- *Jeżeli idealną sytuację określić liczbą 10, to jak byś ocenił obecną w skali od 1 do 10?*
- *Jakie działania już podjąłeś?*
- *Jakich działań jeszcze nie podjąłeś?*
- *Co działa? Co nie działa?*
- *Co zyskujesz z tego, jak jest teraz? Co tracisz?*
- *Jak inni reagują na tą sytuację?*
- *W jaki sposób wpływa to na inne sfery twojego życia?*
- *Jakie przeszkody trzeba jeszcze pokonać?*
- *Jakimi środkami dysponujesz teraz (umiejętności, czas, entuzjazm, pieniądze, wsparcie, itp.)?*
- *Jakich jeszcze środków będziesz potrzebować? Skąd je uzyskasz?*

Krok 3. Opcje - Co mógłbyś zrobić?

Ten etap służy wygenerowaniu potencjalnych rozwiązań i przeanalizowaniu ich użyteczności. Coach pomaga klientowi dostrzec różne możliwości, które ma przed sobą.

- Zapytaj, jakie działania mógłby podjąć w takiej sytuacji
- Zapytaj, jakie działania w tej sytuacji podjąłby ktoś inny – szef, współpracownik, osoba, którą ceni – gdyby ta była na jego miejscu
- Przeanalizujcie korzyści i starty różnych opcji działania

Przykłady pytań:

- *Co mógłbyś zrobić, aby osiągnąć cel?*
- *Co mógłbyś zrobić, aby przybliżyć się do celu?*
- *Jakie kroki możesz podjąć?*
- *Gdybyś nie był ograniczony czasem, co mógłbyś zrobić?*
- *Gdybyś nie był ograniczony środkami, co mógłbyś zrobić?*
- *Kto mógłby ci w tym pomóc?*

- Jakimi metodami możesz się posłużyć w odniesieniu do tego celu?
- Jakie są wady i zalety poszczególnych możliwości?
- Która z opcji/rozwiązań zapewni najlepsze rezultaty?
- Które z rozwiązań najbardziej ci odpowiada?
- Co by się stało, gdybyś nic nie zrobił?
- Czy istnieje ktoś, kto - twoim zdaniem - wykonałby to zadanie rzeczywiście dobrze?
- Czego możesz się od takiej osoby nauczyć?
- Czy kiedykolwiek stawałeś przed podobnym wyzwaniem? Jak wtedy sobie poradziłeś?

Krok 4. Droga - Co zrobisz?

To jest etap, w którym klient podejmuje decyzje, jakie działania podejmie.

- Zapytaj, co w tej sytuacji klient decyduje się zrobić – jaki będzie pierwszy krok
- Określ termin i sprawdź, czy jest ambitny i realny
- Sprawdź, czy to działanie jest w tej sytuacji atrakcyjne, jeśli nie, zapytaj o inne

Przykłady pytań:

- Którą z opcji wybierasz?
- Co chcesz zrobić w związku z tym?
- Jak będzie twój pierwszy krok?
- Co skłania cię do takiego wyboru?
- Do kiedy to zrobisz?
- Jeśli masz wątpliwości, to jakie?

II. Poziomy neurologiczne Roberta Diltsa

Poziomy logiczne zostały opracowane przez Gregory'ego Batesona i wprowadzone do szkoleń, a przede wszystkim do coachingu przez Roberta Diltsa.

Czego dotyczą?

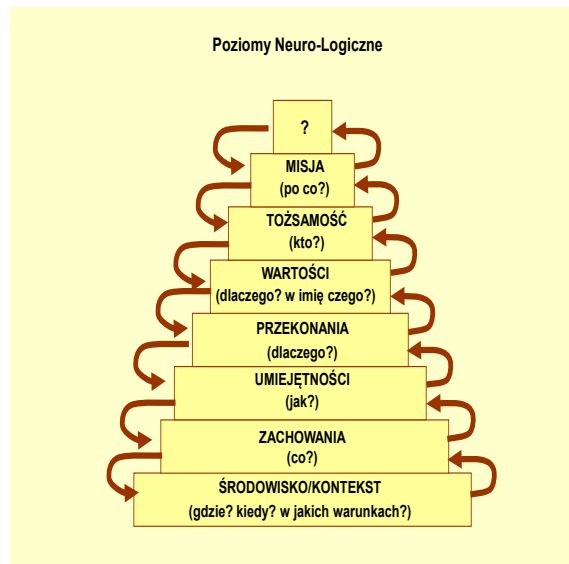
Opisu poziomów funkcjonowania człowieka i jego sprawności.

Koncentrują się na pytaniu i szukaniu odpowiedzi:

- Z jakich powodów działamy w niektórych okolicznościach sprawnie, wykorzystując swoje umiejętności, natomiast w innych sytuacjach mamy kłopot ze sprawnością w uruchamianiu własnych zdolności i potencjału?

Odpowiedź można dać, odwołując się do różnych poziomów naszego funkcjonowania. W rozwoju (wzrastaniu) każdego człowieka poziomy niższe determinują kształtowanie się wyższych. Np. jeśli ktoś urodził się na wsi, to – na poziomie zachowań i umiejętności – umie wydoić krowę. Natomiast ktoś, kto urodził się i wychował w dużym mieście może nie umie wydoić krowy, ale za to umie korzystać ze środków komunikacji miejskiej czyli autobusów i tramwajów. Kiedy dorastamy mamy możliwość świadomego wpływania na siebie, co może prowadzić do tego, że każdy kto zechce (czyli za-

działa motywacja z wyższych poziomów) może opanować umiejętności, których wcześniej nie nabył. Młody człowiek, podejmujący studia w wielkim mieście, pierwszego dnia może czuć się zagubiony, ale jeśli zechce to szybko opanuje sztukę korzystania z tramwajów i autobusów. Mieszczuch, który zdecydował się porzucić „zgiełk wielkiego miasta” i osiąść na wsi, może nauczyć się doić krowy i wielu innych czynności typowych dla tych, którzy żyją bliżej natury.

Środowisko (kontekst) - wszystko, co nas otacza, miejsce, obiekty, ludzie i nasze relacje z nimi, czas i warunki, w których się znajdujemy. To także środowisko wewnętrzne – stan naszego ciała i umysłu.

Zachowania to różne formy aktywności, jakie wykonujemy, to nasze działania i reakcje.

Umiejętności to coś bardziej złożonego niż działania. Są to sekwencje działań (wewnętrznych i zewnętrznych), prowadzące do realizacji określonego celu. To także strategie, jakimi posługuje się nasz umysł, aby urzeczywistnić dane zamierzenie.

Przekonania to uogólnienia na temat relacji, związków pomiędzy zdarzeniami, ludźmi, zjawiskami i innymi elementami rzeczywistości. Są to różnego rodzaju stereotypy myślenia, interpretacji i oceny. Mają one charakter abstrakcyjny i wykazują tendencję do „samopotwierdzania się”. Przekonania pomagają porządkować dane oraz nadawać sens rzeczywistości i ludzkim doświadczeniom. Z drugiej strony narzucają szereg ograniczeń i stanowią jeden z filtrów informacyjnych umysłu, zmniejszając naszą percepcję. Sformułowania służące wyrażaniu naszych przekonań, to między innymi:

- *moim zdaniem ..., uważam że..., według mnie..., jestem pewien, że ..., myślę, iż...,sądzę, że..., wierzę, że... (nie wierzę, że ...), zgadzam się z opinią, iż..., wnioskuję, że ..., jestem przekonany/na, że...*

Wartości - to, co uważamy za ważne, istotne i posiadające znaczenie w naszym życiu. Wartości motywują nas do działania i wyznaczają jego kierunek. Wartości pozytywnie przyciągają nas do siebie i wzmacniają motywację. Najczęściej przybierają postać prostych haseł typu „odpowiedzialność”, „sprawiedliwość”, „przyjaźń”, „skuteczność”, „rodzina” itd.

Tożsamość - odnosi się do tego za kogo się uważamy, z kim (lub z czym) się identyfikujemy. Pytania „kim (czym) jestem?”, „kim chcę się stać?” itp. odnoszą się właśnie do poziomu tożsamości.

- *Jestem... (nie jestem), jesteś (nie jesteś) ja..., mnie...* i podobne określenia sygnalizują nawiązanie do poziomu tożsamości.

Misja - określa nadrzędne zadanie, jakie mamy do spełnienia w życiu. Misja to to, co uważamy za swoje posłannictwo życiowe. Jest związana z wizją naszej idealnej przyszłości, w której realizujemy swoje najwyższe wartości.

- Zdania typu *moim powołaniem jest..., moje zadanie życiowe to..., to, co mam do zrobienia w życiu to...* odnoszą się do poziomu misji.

Duchowość – to poziom wykraczający poza nasze osobiste cele, przedsięwzięcia i projekty. Dotyczy poczucia przynależności do szerszego systemu i bycia częścią większej całości. Odpowiada na pytanie: dla kogo, dla czego podejmujemy działania i nadajemy im sens. Jest to głęboka świadomość wzorca, który łączy.

Każdy poziom organizuje poziom znajdujący się poniżej i kieruje nim. **Zmiana dokonująca się na poziomie wyższym bezwarunkowo prowadzi więc do zmiany na poziomie niższym.** Zmiana dokonana na poziomie niższym może, ale niekoniecznie, spowodować zmianę na poziomie wyższym. Oznacza to, iż Poziomy Neurologiczne stanowią strukturę hierarchiczną, a więc elementy znajdujące się na szczycie są ważniejsze, mają większy wpływ, niż znajdujące się poniżej.

Poziomy neurologiczne a proces coachingu

Jeśli zmiana zachowanie ma być trwała, trzeba odkryć, na ile deklarowane cele są zgodne z rzeczywistymi wartościami. Bo jeśli cel nie jest zgodny z wartościami, to zmiana będzie chwilowa i nietrwała.

Przykładowe pytania zadawane z uwzględnieniem poziomów logicznych:

- Co zaobserwowałeś w swoim otoczeniu? Jaki to ma wpływ na ciebie?
- Jakie wnioski wyciągasz ze swojego działania?
- Co możesz powiedzieć o swoich umiejętnościach?

- W jakim stopniu twoje przekonania są zgodne z tym, co robisz?
- Jakie nowe przekonania możesz wyciągnąć ze swojego działania?
- Jakie nowe wartości? Jak one wpływają na Twoje dotychczasowe wartości?
- Wykonałeś działanie. Jak ono wpłynęło na Twoją tożsamość (na to kim jesteś)? Jesteś dalej tą samą osobą? Chcesz coś zmienić w sobie? Co?
- Dla jakich idei wykonałeś ostatnie działanie? Wykonałeś je dla idei, czy dla jakiegoś innego powodu?

Nasz system wartości jest kształtowany w głównej mierze przez rodzinę, w której się wychowaliśmy. Szkoła (nauczyciele, inni uczniowie, inne elementy systemu) mogą wpłynąć na kształtowanie nowych przekonań, czasami mogą zmienić te ukształtowane przez rodzinę.

Wykorzystanie poziomów Neurologicznych Dilts'a w pracy nauczyciela i dyrektora

Najważniejsza jest świadomość, że oddziaływanie wobec innych na poziomie zachowań (typowe dla realiów polskiej szkoły – nie biegaj, rób tak, a nie inaczej itd. itp.) rzadko przynosi efekt w postaci trwałej, uwewnętrznionej zmiany zachowań innych (uczniów, nauczycieli). Jeśli nauczyciel chce wpłynąć na zachowania uczniów, dyrektor na zachowania nauczycieli, a nauczyciele na zachowania rodziców uczniów, powinni wpływać na wyższe poziomy, szczególnie na poziom przekonań, wartości i tożsamości. Jeśli dochodzi do zmiany na wyższym poziomie, następuje bardzo szybka zmiana na wszystkich poziomach znajdujących się niżej. Kolejne poziomy mogą wpływać na inne - na przykład w taki sposób:

Kontekst – kształtowanie przestrzeni edukacyjnej w szkole, to tworzenie przestrzeni dla przebywających w nim ludzi, która może wpływać na nich. Prosty przykład – klasyczne, standardowe ustawienie ławek w szkolnej klasie, gdzie dominującą rolę odgrywa nauczyciel, uczniowie oglądają plecy swoich kolegów, a możliwość swobodnego przemieszczania się, czy przyjęcia dowolnej pozy (niezbędne dla kinestetyków dla efektywnego uczenia się) jest praktycznie wykluczona, to ustawienie, które będzie generować wiele niepożądanych przez nauczyciela zachowań. Chęć eliminowania tych zachowań pochłonie nauczycielowi wiele czasu i energii, które mógłby poświęcić na proces nauczania-uczenia się.

Umiejętności – nauczyciele często narzekają na brak chęci (motywacji) uczniów do uczenia się. Szczególnie tych, którzy osiągają niezadowalające wyniki. Nie zauważają prostego me-

chanizmu demotywowującego, który wynika z tego, że nauczyciele zwracają uczniom uwagę na to, czego ci nie umieją. Uczeń wykonując jakiegokolwiek działania, służące opanowaniu nowej wiedzy i umiejętności, słyszy uwagi dotyczące tego, co zrobił źle, czego się jeszcze nie nauczył. Na poziomie przekonania buduje więc to w nim pogląd, że to, co robi jest złe, że nigdy nie dość się stara, że... wszystko, co zrobię i tak będzie źle. Wystarczyłoby określić uczniom, jakie kryteria powinien spełnić, wskazywać, co zrobił dobrze i wspierać ucznia w opanowaniu tego, czego jeszcze nie wykonuje wystarczająco dobrze.

Przekonania/wartości – zdarza się, że prace domowe zadawane przez nauczycieli są zbyt trudne dla uczniów lub jest ich zbyt wiele. Zdarza się, że rodzice albo starsze rodzeństwo wykonują pracę za ucznia. I zdarza się, że nauczycielka stwierdzi: „powiedz mamusi, że dostała piątkę.” albo przyjmie i wysoko oceni pracę, której wykonanie przez dziecko byłoby po prostu niemożliwe ze względu na jego rozwój psycho-ruchowy lub intelektualny. Jakie wartości utrwala w uczniu? Jakie przekonania w nim kształtuje?

Tożsamość – wszystkie wypowiedzi nauczyciela skierowane do ucznia zawierające słowo „jesteś” budują poczucie tożsamości. Jeśli więc nauczyciel stwierdza wielokrotnie, że uczeń X to leń, któremu na niczym nie zależy, to uczeń może w to uwierzyć. Jeśli w to uwierzy, to jego przekonania/wartości, umiejętności i zachowania będą typowe dla lenia. Warto więc odnosić się do tego, co uczeń zrobił (powiedział, wykonał), a nie do tego jaki jest. To samo dotyczy relacji dyrektor – nauczyciel, czy nauczyciel – rodzic. W przypadku nadużywania słowa „jesteś/ jest Pan/jest Pani” wobec osób dorosłych raczej już nie będziemy wpływać na ich poczucie tożsamości, ale z pewnością nie będzie to służyło budowaniu dobrych relacji.

Podsumowanie

Możliwość wykorzystania coachingu w pracy nauczyciela z uczniem, dyrektora z nauczycielami są szansą na odejście od formalizmu i powrót do wartości.

Jeśli postawimy sobie podstawowe pytanie: po co jest szkoła?, to odpowiedź powinna brzmieć: aby uczeń nauczył się tego, co powinien, nabył umiejętności społeczne, które będą mu przydatne w dalszym życiu. Czy tak rzeczywiście jest w dzisiejszej polskiej szkole? Na ile nauczyciele to „realizatorzy programów”, a nie ci, którzy uczą. Na ile uczeń i jego rodzic czują się najważniejszym elementem szkolnej społeczności. Na te pytania powinien odpowiedzieć sobie każdy nauczyciel, każdy dyrektor, odnosząc się do swojej szkoły, swojej szkolnej społeczności.

Wydaje się jednak, że w powszechnym odczuciu w szkole dominuje formalizm, tradycyjne metody nauczania, stereotypowe postrzeganie ról nauczyciela i uczniów.

Wprowadzenie coachingu do pracy szkoły daje szansę na odejście od schematyzmu i powrót do fundamentalnej wartości szkoły, jaką jest optymalny rozwój każdego ucznia.

Korzyści jakie może przynieść wprowadzenie coachingu w szkole to:

- rzeczywiste zindywidualizowanie procesu nauczania-uczenia się,
- wsparcie i uatrakcyjnienie procesu dydaktycznego,
- budowanie motywacji uczniów do uczenia się i nauczycieli do poszukiwania nowych, ciekawszych metod nauczania,
- stawianie na podmiotowość ucznia,
- rzeczywiste włączenie rodziców w pracę szkoły i wspieranie ich w procesie wychowywania dziecka,
- lepsze, skuteczniejsze rozwiązywanie problemów wychowawczych, a może nawet likwidacja niektórych,
- poprawa wyników nauczania – uczeń, który odnajdzie swoje mocne strony i na nich zbuduje swoją ścieżkę kariery, będzie miał naturalną, wewnętrzną motywację do uczenia się.

Stosowanie coachingu w nauczaniu jest zdecydowanie bliskie konstruktywizmowi, który zakłada, że uczeń nie przyswaja wiedzy, jak jakiegoś produktu, a konstruuje ją samodzielnie, na podstawie swoich wcześniejszych doświadczeń (przedwiedzy). Tak więc konstruktywizm zakłada większą samodzielność ucznia, przyjmowanie przez niego odpowiedzialności za uczenie się, określanie własnych celów i drogi ich osiągnięcia.

Wprowadzenie coachingowej kultury zarządzania szkołą – placówką oświatową stawia przed dyrektorem konieczność jasnego określenia celów funkcjonowania placówki (misji), określenia z nauczycielami wartości, które powinny być ważne dla zespołu ludzi, którzy ten cel (misję) chcą osiągnąć, doskonalenia umiejętności służących realizacji wartości i prezentowaniu zachowań zgodnych z wartościami. Jest to bliskie koncepcji przywództwa i zgodne z nowoczesnymi koncepcjami zarządzania.

Słowo „coaching” może brzmieć dla wielu osób obco i nie do końca jest jasne. Wydaje się jednak, że jeśli dobrze zrozumiemy, czym jest coaching, to okaże się, że dla wielu nauczycieli i dyrektorów jest od dawna stosowaną filozofią pracy, opartą na wierze, w możliwości (zasoby) drugiego człowieka, dążeniu do tworzenia warunków rozwoju dla każdego, bez względu na miejsce, z którego rozpoczyna swoją drogę oraz niedyrektywnym kierowaniu innymi. ■

Wywiad z **Krystyną Pietrasińską** – autorką, koordynatorką merytoryczną projektu innowacyjnego Inteligentny rozwój drogą do sukcesu i kariery, którego projektodawcą i realizatorem jest firma Excellence Consulting Pietrasińscy

Coaching w szkole ponadgimnazjalnej

DANUTA POTRĘĆ („45 Minut. Toruński Przegląd Oświatowy”): **Skąd pomysł zaadoptowania coachingu do edukacji?**

KRYSZYNA PIETRASIŃSKA: Coaching od kilku lat ewoluje i przenika do innych niż biznes dziedzin życia. Na uczelniach studenci kierunków biznesu mają zajęcia wykorzystujące metodę coachingu. W biurach karier dla studentów również wykorzystuje się narzędzia coachingowe. Odbywa się duża liczba szkoleń w ramach tej metody z funduszy unijnych. Stworzyliśmy ten projekt, żeby coaching trafił do edukacji, aby wspomóc nauczyciela, rodzica i ucznia. W projekcie „Inteligentny rozwój drogą do sukcesu i kariery” zaplanowaliśmy testowanie metody w liceach i technikach na terenie woj. kujawsko-pomorskiego.

Jaki jest główny cel projektu?

- Głównym celem projektu jest wypracowanie nowej metody oraz nowego rodzaju coachingu zaadoptowanych do edukacji na poziomie szkół ponadgimnazjalnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego poprzez udział w projekcie uczniów, rodziców i nauczycieli. Chcę wymienić również kilka celów szczegółowych, które nasświetlają problem. Metodą coachingu, chcemy pobudzić własną aktywność uczniów poprzez wzrost ich odpowiedzialności za wyniki i osiągnięcia. Coaching talentów rozwinie u uczniów umiejętności społeczne, w tym kreatywnego myślenia, działania i rozwiązywania problemów. Nauczycielom pozwoli rozwinąć kompetencje miękkie, a rodzicom konstruktywnie wspierać rozwój talentów swoich dzieci, dostarczając im konkretnych dopasowanych do celu narzędzi coachingowych.

Czym jest coaching talentów i jakie zagadnienia ma rozwiązywać?

- Coaching talentów, który wypracowaliśmy w projekcie oparty jest na koncepcji Inteligencji Wielorakiej Howarda Gardnera, której założeniem jest, że każdy uczeń ma w sobie talent, który trzeba pomóc mu odnaleźć w sobie i rozbudzić. Gardner wylicza osiem rodzajów talentów. Pokazał, że inteligencja jest wielopłaszczyznowa i dynamiczna, wykraczająca poza zdolności lingwistyczno-logiczne, które tradycyjnie testujemy i oceniamy w szkołach. W naszym projekcie każdy uczeń jest dla nas utalentowany, w myśl wspomnianej koncepcji Gardnera. Wspierany będzie uczeń, i ten osiągający wysokie wyniki, i ten słabszy. Nauczyciele i rodzice będą współpracować na rzecz wydobywania zasobów do rozwoju talentu młodego człowieka, który również zostanie wpisany w tę współpracę.

- Czym różni się ta metoda od innych?

Innowacyjność tego podejścia polega zarówno na zaproponowaniu coachingu jako metody i narzędzia pracy do nowych grup docelowych poza biznesem – do uczniów na poziomie szkół ponadgimnazjalnych, ich rodziców oraz nauczycieli. Połączenie coachingu i teorii inteligencji wielorakiej Gardnera jest nowatorskim pomysłem, który nie był wdrażany dotąd w żadnym kraju Unii Europejskiej. Nowatorskie jest też podejście zakładające, iż każdy uczeń może być w systemie edukacji postrzegany jako uczeń zdolny, pod warunkiem poszerzenia perspektywy patrzenia nauczycieli, uczniów i ich rodziców oraz sprawnym współdziałaniu skoncentrowanym na tym celu.

Dla kogo przeznaczony jest coaching talentów?

- Coaching talentów przeznaczony jest dla trzech grup docelowych: nauczycieli, rodziców i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Dla wszystkich opracowywane są podręczniki do samodzielnego użytku. Komplet składa się z trzech części: metodologii, podręcznika coacha i ćwiczeniowej z narzędziami coachingowymi. Prosty w użyciu pomoże młodym ludziom rozwiązywać problemy poprzez zamianę ich na konstruktywne cele i zastosowanie odpowiedniego podejścia. Rodzicom i nauczycielom da dodatkowe możliwości i narzędzia pracy z dzieckiem/ucznem. Najprawdopodobniej grupa docelowa po zatwierdzeniu przez Urząd Marszałkowski strategii wdrażania zostanie poszerzona o trenerów SORE i konsultantów Centrów Edukacji Nauczycieli, aby móc replikować metodę coachingu w innych szkołach już po zakończeniu projektu.

Tak przygotowane podręczniki i zestawy narzędzi coachingowych dadzą możliwość uczniom przeprowadzenia autocoachingu, rodzicom – indywidualnej pracy metodą coachingową ze swoim dzieckiem w celu wspierania jego rozwoju, a nauczyciele nabędą umiejętność pracy metodą coachingową z grupą uczniów bez względu na to, jakiego przedmiotu uczą.

W jaki sposób można zostać coachem talentów?

- Aby móc zdobyć uprawnienia coacha talentów (nauczyciele, dyrektorzy, trenerzy SORE, konsultanci), powinni wziąć udział w projekcie w szkoleniu-testowaniu produktów (podręczniki i narzędzia do coachingu talentów). Każdy będzie miał szansę wypróbować ich działanie, dodać swoje uwagi i sugestie do uzupełnienia i/lub poszerzenia podręczników lub zestawu narzędzi, czyli aktywnie współtworzyć powstające nowatorskie narzędzie. Za wyjątkiem rodziców i uczniów każda inna osoba po zaliczeniu całego pakietu testowania oraz zdaniu egzaminu końcowego otrzyma unikalny dyplom, dający uprawnienia do uczenia Coachingu Talentów według tego programu.

Kto wypracowywał diagnozę problemu?

- Pogłębiona diagnoza i analiza problemów wskazanych w projekcie została wypracowana przez zespół roboczy konsultantów, składający się z nauczycieli, dyrektorów szkół, rodziców, uczniów, przedstawicieli projektodawcy oraz przedstawicieli Starost Powiatowych – toruńskiego i bydgoskiego. Taki skład zespołu roboczego był nieodzowny dla rzetelnego zbadania źródeł wskazanych problemów, aby mogły zostać wypracowane adekwatne narzędzia i rozwiązania w odpowiednich podręcznikach zgodne ze standardami w zawodzie coacha. Zespół pracował pod kierunkiem Korepera Michała Szałwskiego oraz moim, czyli Koordynatorki Koreperów nad kilkunastoma problemami zawartymi w Strategii Edukacji Województwa Kujawsko - Pomorskiego.

W jaki sposób nauczyciele będą realizować coaching talentów?

- Ostateczna odpowiedź na to pytanie może paść dopiero po etapie testowania narzędzi i podręczników do coachingu talentów, gdzie trenerzy-coachowie będą współpracować z nauczycielami i innymi grupami odbiorców bądź użytkowników metody. Sposób pracy będzie wspólnie odkrywany i ustalany – a więc osoby, które zgłoszą się do projektu i wezmą udział w testowaniu będą uczestniczyć w procesie twórczym nad ostatecznym kształtem narzędzi i metodą oraz sposobem jej stosowania.

Kiedy rozpocznie się realizacja projektu i jak długo potrwa?

- Projekt rozpoczął się 01.01.2012 r. a zakończy się w kwietniu 2014 roku.

Jakie będą kolejne etapy projektu?

- Kolejne etapy to intensywna promocja i informacja o projekcie, jego celu i kształcie we wszystkich zainteresowanych środowiskach. Następnie staranne szkolenie-testowanie podręczników i narzędzi coachingowych na wszystkich wymienionych wyżej grupach docelowych odbiorców. Po zakończeniu tego etapu eksperci od coachingu dokonają uzupełnień i/lub przebudowy produktu do etapu finalnych wersji podręczników i ćwiczeń zgodnie z sugestiami grup docelowych zebranych w trakcie testowania. Ostatnim etapem będzie upowszechnianie metody wśród dedykowanych odbiorców.

Podane w rozmowie informacje/komponenty dotyczące projektu mogą ulec zmianom po weryfikacji złożonej strategii wdrażania projektu dokonanej w Urzędzie Marszałkowskim. ■

Jak nauczać interaktywnie?

W dzisiejszych czasach wiele mówi się na temat interaktywności. W sklepach można spotkać interaktywne zabawki, książki, a nawet przybory użytku codziennego. Interaktywne strony w sieci wyrastają jak grzyby po deszczu. Coraz więcej dydaktyków zachwala także efektywność interaktywnego nauczania. Co jednak oznacza ów tajemniczy termin? W jaki sposób pracować na lekcji, aby proces edukacji miał charakter interaktywny?

Odpowiedź na powyższe pytanie nie jest wcale prosta. Wpływ na to ma znaczna liczba definicji o odmiennym, a w niektórych przypadkach nawet sprzecznym charakterze. Oczywiście główne założenia, bazujące na aktywnym działaniu człowieka, pozostają niezmienione, jednak dodatkowe właściwości terminu wprowadzają na tyle dużo zamieszania, iż teoretycy przewidują w najbliższych latach wiele dyskusji na ten temat.

Chcąc dojść do sedna problemu oraz w celu rozstrzygnięcia zagadki interaktywności warto przyjrzeć się korzeniom i pochodzeniu wyrazu.

Interaktywność jest zagadnieniem o charakterze czysto socjologicznym, zaś jej początków należy upatrywać w obszarze komunikacji. W bezpośrednim tłumaczeniu opisuje czyn wzajemny, zdolność do dwustronnego oddziaływania na siebie poprzez komunikujące się strony¹. Słownik etymologiczny² wiąże interaktywność z terminem interakcja – bazującym na modelu aktywnym³. W XIX i na początku XX w. znaczenie wyrazu nawiązywało jedynie do kontaktów międzyludzkich. Z czasem, wraz z rozwojem cywilizacji, nabrało nowego znaczenia, odwołując się w swym kontekście do wielu dziedzin życia.

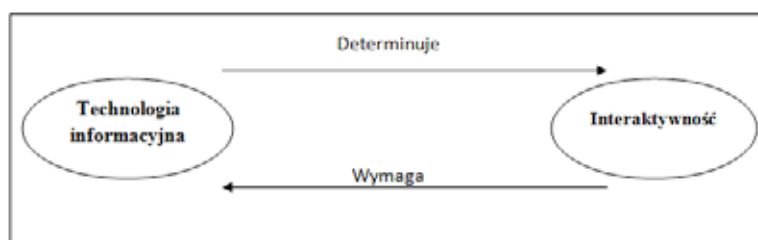
Obecnie interaktywność można rozumieć w znaczeniu: współpracy i komunikacji, mediów, a także przez pryzmat technologii informacyjnej.

Z czasem ze słowa interaktywność powstało wyrażenie „edukacja interaktywna” oraz „nauczanie interaktywne”. Według M. Jadczak najbardziej efektywnymi, tradycyjnymi metodami o charakterze interaktywnym są: nauczanie problemowe, dyskusja punktowa, drzewo decyzyjne, drama, burza mózgów, gry edukacyjne, gry symulacyjne, projekt, portfolio, praca z tekstem źródłowym, mapa myśli, analiza SWOT oraz metaplan⁴. Czy jednak zastosowanie konkretnej metody zapewnia interaktywny charakter pracy? Według mnie już nie. W szkole minionej epoki, pozbawionej komputerów oraz technologii multimedialnej jedyną interaktywną formą przekazu była ta, oparta na kontaktach nauczyciel-uczeń, uczeń-uczeń, inne sposoby aktywacji oraz interaktywnego przekazu nie były dostępne dla ucznia. Dziś sam kontakt ucznia z otoczeniem klasy to za mało. Z całą pewnością wpływ na powyższy kierunek zmian mają przyzwyczajenia dzieci, zafascynowanych komputerami, apletami, ipadami oraz innymi narzędziami reklamowanymi obecnie na rynku. Należy przy tym zauważyć, że zmiany te nie mają jedynie negatywnego oddźwięku, bowiem narzędzia technologii informacyjnej, a także oprogramowanie obecne w szkołach stwarzają poza osobą nauczyciela dodatkowe źródło interaktywności w klasie.

Tradycyjne metody nauczania, chociaż pobudzają aktywność ucznia, nie są tak skuteczne jak interaktywne działanie wsparte technologią informacyjną. Z tego właśnie powodu część ba-

daczy, dyskutując o interaktywnej formie kształcenia, ma na myśli to wsparte komputerem, iPadem lub tablicą multimedialną, o czym mogą świadczyć słowa: *Nauczanie interaktywne jest nową filozofią, kształcenia wspartego technologią...*⁵. D. Sessoms opisuje interaktywną formę nauczania, jako połączenie konstruktywizmu, pracy przy pomocy narzędzi WEB 2.0 oraz tablicy multimedialnej. Argumentując, powołuje się na wyniki badań, wykazujących, że narzędzia te zdecydowanie ułatwiają budowanie interaktywnego środowiska nauczania⁶. Prezentacja danych wzbogaconych o grafikę, dźwięk, pobudza kinestetycznie każdego ucznia.

Wielu badaczy tematu podkreśla istnienie relacji, pomiędzy technologią informacyjną a interaktywnym przekazem danych. Według nich interaktywne nauczanie nie jest możliwe bez użycia technologii informacyjnej, ta zaś determinuje właściwy charakter nauczania.

Wykres 1. Zależność pomiędzy technologią informacyjną a interaktywnością.

R.E. Rice wspomina że *w pełni interaktywne media umożliwiają płynną zamianę ról nadawcy i odbiorcy komunikatów*⁷. Podobnymi argumentami posługuje się E.M. Rogers, który określa interaktywność jako *stopień w jakim uczestnicy procesu komunikacji mogą wymieniać role oraz kontrolować wzajemny dyskurs*⁸. Wiele spośród komputerowych programów umożliwi użytkownikowi jednoczesne zadawanie pytań, jak również udzielanie odpowiedzi, co rozszerza obszar poznania. Właściwości te sprawiają że *systemy interaktywne przystosowane są do prowadzenia dialogu z obsługującymi je ludźmi – odbierania wprowadzanych przez nich danych lub reagowania na komendy sterujące*⁹. Powyższe uwagi z góry dyskwalifikują strony internetowe oraz dydaktyczne programy edukacyjne o charakterze czysto informacyjnym, przez wielu zaliczane do zasobów o niskim poziomie interaktywności.

Kolejnym elementem, wprowadzającym niespójność do definicji interaktywności, jest czas przebiegu komunikacji. Liczna grupa dydaktyków, opisując termin, podkreśla konieczność czynnego charakteru działania. Nauczania przebiegającego w sposób bieżący, w którym uczeń błyskawicznie otrzymuje odpowiedź na zadane pytanie, a także uzyskuje informacje o poprawności lub błędności proponowanego rozwiązania. Powyższy sposób myślenia reprezentuje J. Steur, definiujący interaktywność jako *stopień, w jakim użytkownicy mogą uczestniczyć w modyfikacji formy i treści za pośrednictwem środowiska w czasie rzeczywistym*¹⁰. Podobne przekonania prezentuje praca Rice'a oraz Williamsa. Autorzy wspominają w niej, że o interaktywnych mediach można mówić jedynie w sytuacji, gdy możliwa jest bezpośrednia, dwustronna wymiana informacji¹¹. Część teoretyków nie zgadza się jednak co do wagi rzeczywistego czasu wzajemnej relacji, uznając za interaktywne formy komunikowania: e-maile, czy też fora dyskusyjne.

Powyższe różnice, wprowadzając zamieszanie, często powodują niechęć i rezygnacje nauczycieli z interaktywnych form pracy. Zachowanie to jest przesadne. Wystarczy bowiem chwila zastanowienia i przeniesienia skomplikowanych regulek na grunt wła-

snej klasy, aby wiedzieć, która z definicji ma praktyczne przełożenie na działanie uczniów, a która jest tworzona wyłącznie dla nauki. Definicji bowiem nie powinny warunkować jedynie teoretyczne dysputy, a prawdziwe czynniki występujące i odgrywające znaczącą rolę w procesie kształcenia.

Wielogodzinne obserwacje lekcji, testy wiedzy, a także wywiady z nauczycielami klas początkowych uświadomiły mi, że najważniejszym elementem edukacji interaktywnej jest niezależna praca uczniów wsparta technologią informacyjną; nauka rozbudzana i kierowana przez nauczyciela, w której wyraźnie zaznacza się chęć czynnego udziału i samodzielnego poznania omawianych zagadnień. Aktywizacja dzieci odgrywa tutaj ogromną rolę. W przypadku pracy z tablicą multimedialną zagwarantować ją może odpowiedni typ zadań, pobudzający multisensoryczny odbiór przez ucznia. Mogą to być, np. kolorowe, zaopatrzone w efekty dźwiękowe zadania typu: połącz w pary, uszereguj, uzupełnij elementami z rozsypanki, ułóż w całość. Bez względu na poprawność rozwiązania uczeń powinien być informowany o wyniku swojego działania. Wiadomość zwrotna jest niezwykle cennym czynnikiem interaktywnego procesu kształcenia. Z tego właśnie względu popieram poglądy Rice'a, Williamsa, czy też Steura, którzy kładą nacisk na rzeczywisty czas uzyskiwania informacji. Zebrane doświadczenia pokazują bowiem, że zdobywanie danych za pomocą forów dyskusyjnych, czy też zwrotnych informacji, docierających za pomocą poczty email, może okazać się cennym przyczynkiem do rozpoczęcia dyskusji, podsumowania, czy przypomnienia tematu, w przeciwnym razie nie przynosi jednak oczekiwanych rezultatów.

Kolejnym czynnikiem niezbędnym do prawidłowego i nieograniczonego organizo-

wania interaktywnego procesu nauczania jest dostęp do sieci Internet. Nawet doświadczony i przygotowany do lekcji pedagog nie jest w stanie przewidzieć wszystkich pytań ze strony klasy. Brak wiedzy oraz możliwości jej odszukania utrudnia prawidłowe zorganizowane interaktywnych form pracy.

Oczywistym, jednak wartym zaznaczenia, jest fakt prawidłowej postawy nauczyciela. Szczegółowych wskazówek w tym temacie udziela D. Brown, który w jednej ze swoich książek przedstawił zbiór metafor, opisujących pedagoga, posiadającego predyspozycje do prowokowania interaktywnych modeli pracy na lekcji. Według autora, wychowawca powinien wykazywać się tolerancją dla samodzielnych działań ucznia, a także sumiennością kontroli swoich podopiecznych. Interaktywnemu charakterowi lekcji sprzyja także równoległe odgrywanie roli reżysera oraz kierownika procesu dydaktycznego¹².

Podsumowując, w celu zorganizowania efektywnej pracy o zabawieniu interaktywnym nauczyciel powinien pamiętać o:

zastosowaniu w trakcie lekcji technologii informacyjnej (głównie polecałabym tablicę multimedialną),
wykorzystaniu interaktywnych ćwiczeń dostępnych na stronach www,
kontroli ćwiczeń pod kątem stopnia aktywizacji uczniów, a także komunikacji poprawności rozwiązań,
dostępie do sieci Internet,
właściwej postawie, umożliwiającej uczniowi samodzielne konstruowanie wiedzy.

Bazując na własnym doświadczeniu oraz licznych sprawozdaniach z przebiegu badań, śmiem twierdzić, że nauczanie zgodne z powyższymi zaleceniami nie tylko zapewni interaktywną formę pracy na lekcji, ale także podniesie w sposób znaczny efektywność procesu kształcenia.

Bibliografia

1. Bauman Z., *Tyrania chwili*, „Charaktery” nr 3, 2007.
2. Czajkowski M., *Wielka Encyklopedia Internetu i nowych technologii*, Kraków 2002.
3. Denek K., *Dylematy edukacji w Polsce i próby ich przezwyciężenia*, „Wychowanie na co dzień” nr 6, 1997.
4. Interaktywność <http://www.system-cms.waw.pl/sys-Interaktywność>, dnia 04.06.2012 r.
5. Pilch T., *Spory o szkołę*, Warszawa 1999.
6. Rice R.E., *New Media Technology: Growth and Integration* [w:] *The New Media: Communication, Research, and Technology*, R.E. Rice (ed.) Beverly Hills, CA: Sage 1984.
7. Rogers E.M., *Diffusion of innovations* (4th ed.). NY: Free Press. 1995. http://www.google.pl/books?hl=pl&lr=&id=v1ii4QsB7jIC&oi=fnd&pg=PR15&dq=Diffusion+of+innovations++Rogers&ots=DJWryKQn4P&sig=B5cvhfQ9YIS4xfsEU5w_JLBp7cM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, s. 314.

- =B5cvhfQ9YIS4xfsEU5w_JLBp7cM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
8. Sessoms D., *Interactive instruction: Creating interactive learning environments through tomorrow's teachers*, „International Journal of Technology in Teaching and Learning” 4(2) 2008.
 9. Siemieniecki B., *Komputer w edukacji. Podstawowe problemy technologii informacyjnej*, Toruń 1997.
 10. Steur J., *Defining Virtual Reality: Dimensions Determining Telepresence*, „Journal of Communication” 42, 1992.
 11. Online Etymology Dictionary http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=interactive&searchmode=none, dnia 24.05.2012 r.

Przypisy

- 1 Interaktywność <http://www.system-cms.waw.pl/sys-Interaktywność>, dnia 04.06.2012 r.
- 2 Powstanie terminu interaktywność datuje się na rok 1832.
- 3 Online Etymology Dictionary http://www.etymonline.com/index.php?allowed_in_frame=0&search=interactive&searchmode=none, dnia 24.05.2012 r.
- 4 Jadczak M. *interaktywne formy nauczania*, Toruń 2003, s. 5-6.
- 5 Sessoms D., *Interactive instruction: Creating interactive learning environments through tomorrow's teachers*, „International Journal of Technology in Teaching and Learning” 4(2) 2008, s. 88.
- 6 Sessoms D., *Interactive instruction: Creating interactive learning environments through tomorrow's teachers*, „International Journal of Technology in Teaching and Learning” 4(2) 2008, s.89
- 7 Rice R.E., *New Media Technology: Growth and Integration* [w:] *The New Media: Communication, Research, and Technology*, R.E. Rice (ed.) Beverly Hills, CA: Sage 1984, s.35.
- 8 Rogers E.M., *Diffusion of innovations* (4th ed.). NY: Free Press. 1995. http://www.google.pl/books?hl=pl&lr=&id=v1ii4QsB7jIC&oi=fnd&pg=PR15&dq=Diffusion+of+innovations++Rogers&ots=DJWryKQn4P&sig=B5cvhfQ9YIS4xfsEU5w_JLBp7cM&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false, s. 314.
- 9 Czajkowski M., *Wielka Encyklopedia Internetu i nowych technologii*, Kraków 2002, s.263.
- 10 Steur J., *Defining Virtual Reality: Dimensions Determining Telepresence*, „Journal of Communication” 42, 1992, s.84.
- 11 Rice R.E., *New Media Technology: Growth and Integration* [w:] *The New Media: Communication, Research, and Technology*, R.E. Rice (ed.) Beverly Hills, CA: Sage 1984, s. 55-80.
- 12 H. D .Brown, *Principles of Language Learning and Teaching*, 2006. ■

Jan Piechocki

Nauczyciel geografii, prowadzący zajęcia rewalidacyjne w SOSW w Toruniu

Korczak jako.... COACH

W kończącym się powoli Roku Korczakowskim mogliśmy przypomnieć sobie postać Starego Doktora w wielu konferencjach i wykładach zorganizowanych także w naszym województwie. Przybliżyły one biografię, nowatorską pedagogikę i spojrzenie na dziecko przez Janusza Korczaka w kontekście współczesnych wyzwań czy dokonań. Bardzo ciekawym i wartym zauważenia stały się **Międzyuczelniane Dni Korczakowskie** zorganizowane przez trzy wyższe uczelnie regionu: Wyższą Szkołę Huma-

nistyczno-Ekonomiczną we Włocławku, Wydział Teologiczny UMK w Toruniu oraz Wyższą Szkołę Filologii Hebrajskiej w Toruniu. Szczególnie ciekawe wydarzenia zostały przygotowane właśnie przez tę jedną z najmłodszych wyższych uczelni w Toruniu, naturalnie ukierunkowaną na łączenie wpływów judaizmu i chrześcijaństwa.

W dniu 16 października 2012 roku uczniowie klas Zasadniczej Szkoły Zawodowej z Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu obejrżeli w Auli Wyższej Szkoły Filologii Hebrajskiej, ul. Poznańska 49 film **Korczak**, w reż. **A. Wajdy** według scenariusza **Agnieszki Holland**. Połączenie tych dwu znakomitych twórców polskiego kina z doskonałą rolą Wojciecha Pszoniaka, efektem wrażenia, wyphywającym z czarno-białego kadru, wzbogaconego muzyką **Wojciecha Kilara**, zaowocowało seansem filmu przedstawiającym ostatnie lata życia Janusza Korczaka, jego trudne wybory, dzień codzienny w getcie warszawskim.

Widziałem ten film już wcześniej, co nie dziwi, gdyż jego premiera odbyła się w 1990 roku. Jednak sceneria Auli Wyższej Szkoły Filologii Hebrajskiej, np. świecznik menory stojący obok ekranu, wprowadzenie Prorektora WSFH ks. dr. Tomasza Siudy oraz obecność moich uczniów z Ośrodka im. Janusza Korczaka stała się powodem kilku refleksji. W 2012 roku minęła 70. rocznica śmierci Korczaka w obozie w Treblince i 100. rocznica założenia przez niego Domu Sierot.

Początek filmu ukazuje rozmowę Janusza Korczaka z Dyrektorem Polskiego Radia (Andrzej Kopicziński), na którą Stary Doktor udaje się pełny nowych pomysłów, by dowiedzieć się, że jego audycja zostaje zdjęta z anteny.

Już po zajęciu Warszawy przez Niemców Korczak w mundurze żołnierza Wojska Polskiego chodzi po ulicach Warszawy. Namawiany do zdjęcia munduru przez swojego wychowanka Heńka, by nie rzucić się Niemcom w oczy, odpowiada z przekonaniem, że właśnie teraz nie należy go zdejmować.

Niemcy organizują dla ludności żydowskiej getto, przenoszą także z Krochmalnej 92 sierotki na jego teren. Wprowadzają nakaz noszenia Gwiazdy Dawida w widocznym miejscu ubrania, któremu sprzeciwia się Korczak. Próbuje żyć normalnie w gehennie getta, chronić wychowanków, ale odrzuca możliwość przetrwania zarówno siebie jak i niektórych dzieci na „aryjską” stronę. Prowadząc Dom Sierot w coraz gorszych warunkach Korczak próbuje dosłownie odgrodzić dzieci od złowrożej codzienności – zamurów okna, organizuje normalne zajęcia, bawi się z nimi. Zajmuje się też poszukiwaniami żywności i środków finansowych na utrzymanie sierot, przygotowuje przedstawienia. Właśnie wybór ostatniego przedstawienia przez Janusza Korczaka, a przygotowanego przez Esterkę Winogronównę i wystawionego 18 lipca 1942 roku *Pocztą* Rabindranatha Tagore jest przejmujący. Spektakl ukazywał historię umierającego chłopca, a został wybrany, by dzieci oswoiły się... ze śmiercią.

Korczak wierzy jeszcze w zapewnienia Czerniakowa (Aleksander Bardini) – przewodniczącego Judenratu, że Niemcy nie ruszą sierotków. Wieczorami pisze pamiętnik, zapiski Starego Doktora. W Radzie Getta głośno protestuje przeciwko warunkom, w jakich umierają dzieci. Uważa, że obowiązkiem Judenratu jest zapewnienie im godnych warunków śmierci, bo *to nie kosztuje przecież zbyt wiele*. Bardzo szybko, bo na początku sierpnia 1942 roku, 22 lipca 1942 roku był pierwszym dniem akcji likwidacyjnej w getcie warszawskim, w sierocińcu pojawiają się Niemcy. Rozpoczyna się ewakuacja wychowanków Domu Sierot na złowrogą skalę ofiar Umschlagplatz. Dzieci spokojnie idą ulicami getta razem z wychowawcami – jest to chyba najbardziej przejmująca scena całego filmu podkreślona muzyką. Sądzą, że jadą na wycieczkę, niosą flagę sierocińca. Pan Doktor idzie i wsiada do podstawionego wagonu bydlęcego razem ze swoimi wychowankami i jedzie na stację przeznaczenia – obóz zagłady w Treblince.

Opisany pokrótce film był świetną okazją przypomnienia życiorysu Janusza Korczaka – Patrona naszego Ośrodka dla uczniów, zasad jego pedagogiki oraz wspierania rozwoju dziecka. Po projekcji filmu uczniowie zwiedzili wystawę prac malarstwa i witrażu podopiecznych Fundacji Arkadia **Janusz Korczak Król dzieci**. Program Dni Korczakowskich wpisał się w trwający jeszcze Rok Korczakowski oraz w historię

życia Patrona naszej Szkoły. Po pierwsze ważne jest niesamowicie wzmacniające ocenianie i motywowanie naszych uczniów, często zmagających się z wieloma różnymi trudnościami, także natury materialnej, ale i emocjonalnego ubóstwa. Po drugie trzeba zrobić wszystko, aby nie trzeba było już wybierać przedstawień szkolnych mających przygotować czy oswoić dzieci z tematem umierania. Po trzecie, by sztuki typu *Pocztą* Tagore nie realizowały się w rzeczywistości masowej skali.

Zdjęcia poświęcone Januszowi Korczakowi jako wprowadzenie do zorganizowanej wystawy prac malarstwa i witrażu **Janusz Korczak Król dzieci** podopiecznych Fundacji Arkadia

Spółeczność najmłodszej wyższej uczelni Torunia szczególnie ciekawe wydarzenia przygotowała na środowe popołudnie - 17. października 2012 jako *Wspomnienia o Januszu Korczaku*, opis sytuacji Żydów w Polsce międzywojennej oraz duchowości Janusza Korczaka. Na podkreślenie wymaga z pewnością:

- wystąpienie Yarona Beckera – filozofa, dziennikarza, w latach 1992-2002 wykładowcy Uniwersytetu w Tel Awiwie, odznaczonego przez prezydenta Rzeczypospolitej Polski Lecha Kaczyńskiego Złotym Krzyżem Zasługi za pracę na rzecz stosunków polsko-izraelskich,
- Pani Iwony Chmielewskiej – autorki nagradzanej książki ikonolingwistycznej dla dzieci i młodzieży pt. *Pamiętnik Blumki*.

Uczniowie Zasadniczej Szkoły Zawodowej SOSW im. Janusza Korczaka w opiekunem p. Janem Piechockim po projekcji filmu *Korczak* zwiedzili wystawę prac malarstwa i witrażu **Janusz Korczak Król dzieci** ■

Anna Szopa

Beata Kocoń

Nauczycielki w Zespole Szkół nr 33 dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej w Bydgoszczy

Wszystko zaczyna się od marzeń

Dzieci listy piszą, do Mikołaja, do Zająca, do... W tych listach może się znaleźć wszystko – cała nadzieja na spełnienie marzeń. Dotyczy to wszystkich dzieci, tych zdrowych i tych chorych. Ci ostatni nie marzą tylko i wyłącznie o tym, by wyzdrowieć. Marzą o tym samym, co ich rówieśnicy. W spełnieniu tych marzeń pomagają im niejednokrotnie ludzie o wielkim sercu, zrzeszeni w różnych fundacjach. Zaliczyć do nich można m.in. Fundację *Mam marzenie* i *Dziecięca fantazja*. Wczytując się w dziecięce marzenia opisane w listach, umożliwiają im wyjazd do Rzymu czy Paryża, pobyt na planie serialu *Niania* czy *Pierwsza miłość*, a także pomagają w spełnieniu bardziej prozaicznych marzeń jak remont pokoju czy zakup komputera. Dla dzieci przewlekłe chorych to niebywałe przeżycia. Pozwalają im, choć na chwilę, zapomnieć o chorobie i mieć nadzieję, że wszystko jest możliwe.

Szkoła szpitalna, w której pracujemy także stara się realizować, w możliwym dla siebie zakresie, marzenia swoich podopiecznych. Celebруем uroczystości i święta wynikające z kalendarza. Wszyscy przeżywają przygotowania do świąt zarówno bożonarodzeniowych jak i wielkanocnych. Spotkania z Mikołajem, Gwiazdorem czy Zającem pozostawiają miłe wspomnienia niespodziewanych upominków.

Organizujemy wycieczki i biwaki. Podczas wyjazdów dzieci mogą zwiedzić ciekawe miejsca, uczestniczyć w różnorodnych warsztatach twórczych, odpocząć na łonie natury w gronie rówieśników. Choroba, choć na chwilę, schodzi na drugi plan.

Zapraszamy do współpracy ciekawych ludzi. Przyjeżdżają, by opowiedzieć o swoich pasjach, osiągnięciach i zachęcić dzieci do realizowania własnych planów. Jedną z takich osób był Pan Tomasz Adamski. 20 czerwca 2012 roku w Wo-

jewódzkim Szpitalu Dziecięcym w Bydgoszczy spotkał się on z dziećmi i młodzieżą, przebywającą na leczeniu w szpitalu.

W trakcie spotkania Pan Tomasz opowiadał o swoich przeżyciach z lipca 2011 r. związanych z podjęciem próby przepłynięcia wprawie 20 km w linii prostej na Zatoce Gdańskiej, z Helu do Gdyni. Uczestnicy spotkania obejrżeli prezentację multimedialną, poświęconą zeszłorocznej akcji wodnej na Helu. Mali pacjenci mieli okazję przymierzyć profesjonalny sprzęt, służący do pływania w niskich temperaturach w morzu, tzn. piankę chroniącą przed nadmiernym wyciębieniem organizmu, płetwy oraz specjalne rękawiczki. Wiele pozytywnych emocji wywołały ćwiczenia praktyczne, dotyczące wiązania węzłów z lin żeglarskich. Zarówno dzieci jak i młodzież nabyła umiejętność tworzenia takich węzłów jak: *mały płaski* oraz *beczka*. Nasz gość szczegółowo odpowiadał na pytania uczestników na temat organizacji i przebiegu akcji wodnej oraz własnego treningu pływania. Pan Tomasz zdradził, że podjęcie próby przepłynięcia takiego dystansu na morzu było jego wielkim marzeniem. W związku z niekorzystną pogodą musiał przerwać swój wyczyn, choć przepłynął już $\frac{3}{4}$ dystansu. Najważniejsze dla niego było jednak podjęcie samego wyzwania przy zachowaniu wszelkich względów bezpieczeństwa. Próba spełnienia własnego marzenia miała większe znaczenie niż efekt końcowy.

Podczas spotkania dzieci i młodzież opowiadała także o swoich marzeniach, wśród których dominowały podróże nad morze i za granicę. Szczególne zainteresowanie wzbudziły prace plastyczne pt. *Moje największe marzenie* wykonane przez uczniów szkoły szpitalnej a prezentowane w trakcie imprezy. Nawiązywały one do wymarzonych zawodów, prezentów, a także zwierząt domowych. Wszyscy uczestnicy spo-

Fot. 1. Przedświąteczne strojenie pierników

Fot. 2. Spotkanie z Maciejem Zakościelnym

Fot. 3. Spotkanie z Tomaszem Adamskim - nauka wiązania lin żeglarskich

Fot. 4. Wyjazd rehabilitacyjno-wypoczynkowy - Pieczyska

Fot. 5. Wycieczka uczniów do Krakowa

tkania otrzymali drobne upominki oraz słodczyce ufundowane przez zaproszonego gościa.

W lipcu 2012 r. to niecodzienne wyzwanie, przepłynięcie wplaw 20 km na Zatoce Gdańskiej, podjął pan Tomasz Chwaliszewski, trener pływania w UKS „Dęby” Osielesko. Tym razem pogoda sprzyjała. Słoneczna aura, bardzo ciepła woda i spokojne morze towarzyszyły panu Tomaszowi prawie podczas całego rejsu. Dopiero po kilku godzinach podniosła się niewielka fala, z którą musiał się zmierzyć ekstremalny pływak. Jednakże znakomity trener zmagał się nie tylko z siłami natury, ale także z własnymi słabościami. Mimo ciepłej wody i faktu, że miał na sobie gruby kombinezon piankowy, pod koniec czuł chłód i zmęczenie. Nad losem pana Tomasza czuwała łódź asekuracyjna. Podano mu termos ciepłej wody, którą wlał sobie za kołnier. W po-

łowie trasy pływak wrzucił do morza przekazaną przez ratowników WOPR-u zapieczętowaną butelkę z listami od pacjentów Wojewódzkiego Szpitala Dziecięcego w Bydgoszczy - z życzeniami powrotu do zdrowia, z ich marzeniami. Jesienią 2012 roku odbędzie się spotkanie z panem Tomaszem Chwaliszewskim, który ze swej nadmorskiej wyprawy przywiózł dla małych pacjentów szpitala pamiątkę z Instytutu Żeglugi Morskiej z Gdyni oraz drobne prezenty w postaci słodczy.

Marzenia są wolne od wad. Każdy z nas, bez względu na wiek, płeć, pochodzenie czy też stan zdrowia może i powinien marzyć, bo jak napisał Paulo Coelho w *Alchemiku: Kiedy się czegoś pragnie, wtedy cały wszechświat sprzyścięga się, byśmy mogli spełnić nasze marzenie*. Często realizacja naszych marzeń związana jest z podejmowaniem ryzyka, ale właśnie *tylko wtedy uda nam się pojąć, jak wielkim cudem jest życie, gdy będziemy gotowi przyjąć niespodzianki, jakie niesie nam los.*¹

Przypisy

¹ Coelho P., *Na brzegu rzeki Piedry usiadłem i płakałem*, wydawnictwo Drzewo Babel, 1996. ■

Agata Jankowska

Nauczycielka w Zespole Szkół nr 6 w Toruniu

Trzymaj formę

Scenariusz przedstawienia „Zdrowy styl życia” zaprezentowanego na apelu w ramach realizacji projektu „Trzymaj formę”

Cel przedstawienia

Wdrażanie uczniów do przestrzegania, na co dzień, zasad zdrowego stylu życia.

Udział wzięli: uczniowie, nauczyciele, pracownik stołówki szkolnej.

Scenografia: postery z hasłami promującymi zdrowy styl życia /między dwoma ustawiono ekran do prezentacji filmików/, stół, krzesła, kwietnik, na którym ustawiono budzik, poduchysiedziska jako łóżka.

ZDROWY STYL ŻYCIA

Narrator: W pewnym mieście, w pewnym domu żyła sobie zwyczajna rodzina – mama, tata i dwoje dzieci.

SCENA I

/Dzieci w piżamkach śpią. Rozlega się dźwięk budzika. Jedno dziecko wyłącza budzik i chce dalej spać. Włącza się radio - nagranie z magnetofonu./

Hej śpiochy już 7.00. Witam, witam! Tu radio ZS6. Śpiochy! Wstawać szybko! Wstawać i pilnie uważać! Tylko teraz podajemy przepis na sałatkę „Dobre samopoczucie”: *(autorski wiersz Barbary Mizerskiej n-la Zasadniczej Szkoły samochodowej w Kaliszu)*

Garść pozytywnego myślenia należy połączyć z planem zajęć do zrobienia. Z przypraw nie stosujemy złości, natomiast bez ograniczeń można

dodawać – zgadnijcie co? No pewnie, moc życiowości. Uśmiech, radość mile widziana, ponurość natomiast o nie, nie, nie - nie jest wskazana. Na koniec jeszcze jedną garść pozytywnego myślenia, zamieszać dokładnie i już sałatka gotowa jest do jedzenia.

O! Nie wszyscy wstali. W takim razie jeszcze specjalnie dla śpiochów piosenka „Szybko, szybko”. *(You Tube)*

Narrator: Dzieci powoli budzą się, wstają, przeciągają się. Pamiętają, że należy otworzyć okno. */Jedno dziecko podchodzi do okna i otwiera je szeroko./*

Dziecko I: Chodź poćwiczmy rano. To bardzo zdrowo.

/Na ekranie z rzutnika pojawia się filmik z piosenką pt. „Głowa, ramiona”. (You Tube – Piosenki dla dzieci) Dzieci ćwiczą razem z misiem./

Nauczyciel 1: Zapraszamy kilka osób, które chcą razem poćwiczyć. */Na scenie pojawiają się ochotnicy i wszyscy raz jeszcze ćwiczą z misiem./*

SCENA II

Narrator: Rano jak zwykle trzeba się umyć, dlatego dzieci biorą ręczniki, mydło, szczotki do zębów, pastę i wychodzą do łazienki. */Piosenkę pt. „Szczotka, pasta, kubek, ciepła woda” – Śpiewa zespół szkolny „Rozśpiewane nastolatki”./ W tym czasie mama nakrywa stół do śniadania.*

SCENA III

Narrator: Mama, jak co dzień, przygotowała śniadanie.

Mama: Częstujcie się. Zupa mleczna z makaronem, twarożek ze szczypiorkiem, ciemny chlebek, herbata.

Dziecko I: To moje ulubione śniadanie!

Dziecko II: Nie lubię twarożku, zjem żółty ser.

Narrator: Dzieci kończą śniadanie, wkładają naczynia do zlewu, biorą tornistry i wychodzą z domu, a mama woła za nimi:

Mama: A drugie śniadanie?!

Dziecko I: Ojej, byśmy zapomnieli!

Dziecko II: A co przygotowałaś?

Mama: Wiem, że dzisiaj macie lekcje niemieckiego, więc usłyszycie po niemiecku, co przygotowałam. Spróbujcie odgadnąć: */Zwraca się do publiczności./*

Nauczyciel 2: */Uczący języka niemieckiego wymienia produkty po niemiecku a uczniowie po kolei odpowiadają./*

Apfel - jabłko,
Brotchen mit Kase – ciemna bułka z serem
und Salat – I salata

SCENA IV

Narrator: Dzieci poszły do szkoły. Skończyła się kolejna lekcja i teraz będą miały przerwę. */Uczeń grający woźnego chodzi z dzwonkiem i oznajmia przerwę. Kiloro uczniów wbiega na scenę. Stają z boku. I tak jak na przerwach bywa - jeden z nich je śniadanie, dziewczynki skaczą na skakance, inni odbijają piłkę. Na środku sceny pojawiają się chłopcy. Głośno rozmawiają./*

Uczeń I: Michał, przyjdź do mnie po lekcjach. Wypijemy sobie po piwku.

Uczeń II: Lepsze niż piwko jest zdrowe warzywo! */Macha ręką i odchodzi./*

Uczeń III: */Do kolegi/* Zapalimy po lekcjach papieroska?

Uczeń IV: Nie pal w młodości dla zdrowych kości! */Wskazuje ręką na ekran, na którym pojawia się filmik z piosenką „Ale ty palisz papierosy” w wyk. Tomusza Kamińskiego (You Tube)./*

SCENA V

Narrator: Dzieci wracają ze szkoły. Umyły ręce. A ponieważ już pora obiadu - siadają do stołu.

Mama: Przygotowałam wam wszystko co zdrowe - ryba, ciemny ryż, surówka, kompot.

Dziecko I: Ja wolę frytki, hamburgery i colę.

Tata: Tak?! Obejrzyjcie ten filmik, a przejdzie ci ochota na takie jedzenie.

Sen to zdrowie

Rano trzeba się umyć

Dobrze jest poćwiczyć

Pora obiadu

/Filmik „Zdrowy styl życia” – (obrazek z warzywami - You Tube) /Nauczyciel 3 - czyta głośno teksty z filmiku./

SCENA VI

Narrator: Po obiedzie czas na relaks.

Dziecko I: Nudzę się. Co będziemy robić?

Dziecko II: Nie wiem.

Nauczyciel 4: Nie wiecie co robić? Podpowiem Wam. Możecie przyjść do szkoły i wziąć udział w pozalekcyjnych zajęciach i kołach zainteresowań. Każdy może znaleźć coś dla siebie. /Nauczyciel przedstawia szkolną ofertę zajęć/

Nauczyciel 1: /Zwraca się do uczniów./ Jak jeszcze można ciekawie spędzić czas? /Opowiadają uczniowie z widowni./

SCENA VII

Mama: Dzieci podwieczerek - pyszne winogrona.

Narrator: Dzieci jedzą podwieczerek. Mama czyta wierszyk, leżący na stole:
Jesteś duży czy też mały -
Jedz owoce przez rok cały.
Pyszna marchew i owoce,
Zdrowy także świeży soczek.
Co tam chipsy albo Marsy,
Dobry owoc już wystarczy!
Po nich zdrowsze mamy kości,
Każdy cery nam zazdrości.
Bo owoce i warzywa
To jest witamina żywa!
(wierszyki o zdrowiu – You Tube)

Nauczyciel 1: Proponuję owocowo – warzywną zgaduj zgadulę:
Ładnie pachną żółtą skórką, kwaśny mają smak.
Zawierają witaminy, wiemy, że to są...../cytryny/
Skórka fioletowa, a miąższ pod nią żółty, smakuje wybornie wszyscy wiedzą o tym. /śliwka/
Zielone łódeczki, a w łódkach kuleczki, gdy się ugotują, każdemu smakują. /groch/
Każdy z was odgadnie łatwo tę zagadkę, ma białki korzeń i zieloną natkę./pietruszka/
Latem w ogrodzie wyrósł zielony, a zimą w stoiku leży kiszony. /ogórek/
Dobra gotowana i dobra surowa, choć nie pomarańczowa jest pomarańczowa. /marchewka /
(www.zagadki, warzywa.doc)
/Piosenka „Witaminki, witaminki” – Zespół „Rozśpiewane nastolatki”./

SCENA VIII

Narrator: Dzieci siadają do lekcji. Jedno z nich otwiera okno.

Dziecko I: Ja już nie muszę nic robić, przecież odrobiłam lekcje w świetlicy. Spakuję się na jutro – język polski, matematyka, biologia, język

niemiecki i tornister spakowany. /Patrzy na plan i pakuje zeszyty i książki./

Dziecko II: Dobrze masz. Ja mam jutro ważną klasówkę. Muszę się do niej przygotować.

SCENA IX

Narrator: Jest już 18.00. Czas na kolację.

Dzieci razem: Mamo, tato zamówcie nam wielką pizzę.

Dietetyk: /Pracownik kuchni/ - Oj, co ja słyszę! – Pizza na kolację!. To nie jest dobry pomysł. Pizza jest ciężkostrawna, będzie was brzuch bolał, nie będziecie mogli zasnąć, będziecie mieć niespokojne sny. A rano obudzicie się niewyspani.

Dziecko II: Mamo, kto to jest?

Mama: To jest pani dietetyk.

Nauczyciel 1: /Pyta uczniów z widowni./ – Czym zajmuje się dietetyk? Co zdrowego, wartościowego mogą zjeść dzieci na kolację?

SCENA X

Narrator: Wszyscy już wiedzą, że kolację należy zjeść najpóźniej o godzinie 18.00. Powinna być lekkostrawna i nie wolno się objadać. Przed snem należy również przewietrzyć pokój.

Dziecko I: Zanim pójde spać poczytam gazetę.

Dziecko II: Ja też poczytam. Mam ciekawą książkę.

Nauczyciel bibliotekarz: Wszystkim, którzy lubią czytać, polecam nowości ze szkolnej biblioteki. /krótka multimedialna prezentacja nowości bibliotecznych przygotowana przez uczniów/

Tata: Dzieci! Już godzina 22.00. Pora zgasić światła i położyć się spać. /Na sali gaśnie światło./

Narrator: Wszyscy proszeni są o zamknięcie oczu i wsluchanie się w słowa kołysanki. /Piosenka pt. „Do kołyski” – zespołu Dżem./

Narrator: Domownicy spędzili cały dzień, przestrzegając zasad zdrowego stylu życia. /Narrator zwraca się do publiczności./

Czy potraficie odpowiedzieć na pytanie jakich zasad przestrzegali? /Uczniowie odpowiadają, wybieraj kartki z daną zasadą i umieszczają na posterze./

Narrator, życząc wszystkim miłego dnia, podziękował za uważne wysłuchanie i aktywny udział w przedstawieniu.

W scenariuszu wykorzystano teksty, filmy, piosenki z Internetu.

Koordinatorzy programu „Trzymaj formę”:

Joanna Gołębiewska, Agata Jankowska, Renata Łyczak, Bożena Ostrowska ■

Książka jak aspiryna

Akcja „Cała Polska czyta dzieciom”, głośne czytanie epopei „Pan Tadeusz” Adama Mickiewicza, apelowanie psychologów do rodziców, żeby od najmłodszych lat czytali dzieciom książki, nauczycieli do młodzieży, że warto czytać, statystyki podawane przez media, ile książek czyta Polak w ciągu roku – wszystko po to, żeby zachęcić do czytania. Biblioteka Gminna w Lubiczu Dolnym włączyła się w tę kampanię, zapraszając pisarkę Małgorzatę Kalicińską na spotkanie z czytelnikami Jej utworów: „Dom nad rozlewiskiem”, „Powroty nad rozlewiskiem”, „Miłość nad rozlewiskiem”, „Lilka” i innych. W małej bibliotece udało się pomieścić dużo zainteresowanych osób, pragnących otrzymać od autorki odpowiedzi na

się wcale łatwiej niż pierwszej, że dobrze jest przeczytać głośno wieczorem to, co napisało się w ciągu dnia – słycać wtedy melodię zdania. Gdy stwierdzimy, że to, co napisaliśmy nie jest dobre, nie obawiamy się wyrzucić tego fragmentu. Sama niedawno wysłała w kosmos – jak to określiła – 80 stron tekstu. Marzy jej się, żeby w swoich utworach wymyślić lekarstwo (aspirynę) na ludzkie problemy. Kiedyś usłyszała od czytelniczki: *Ma Pani dar godzenia małżeństw*, nie miała jednak okazji dłużej o tym porozmawiać, ale to zdanie w niej tkwi.

nurtujące pytania. Małgorzata Kalicińska okazała się niezwykle rozmowną pisarką, chętnie dzielącą się swoimi refleksjami na temat życia. Wyczuć w Niej można było ogromną sympatię do ludzi i świata. Zachęcała do spisywania historii rodzinnych dla dzieci, wnuków, ponieważ pamięć jest ulotna, a do słowa pisanego można zawsze wrócić, kiedy nadejdzie moment zainteresowania wydarzeniami rodzinnymi lub spokrewnionymi osobami. Mówiła, że kolejnej książki nie pisze

Na koniec spotkania autorka „Zwyczajnego faceta” podpisywała książki, miło zagajając rozmowę z czytelnikami.

W spotkaniu uczestniczyły konsultantki KPCEN w Toruniu: Ewa Kondrat i Danuta Potręć. Gratulowały organizatorom spotkania pomysłu i rozpropagowania przedsięwzięcia. Zauważyły, że Biblioteka w Lubiczu Dolnym prężnie działa, gromadząc dorosłych i dzieci w swoich niewielkich podwojach. Na pewno jest to przykład dobrych praktyk rozbudzania pasji czytelniczej.

Miło nam przekazać pozdrowienia od Małgorzaty Kalicińskiej dla czytelników „45 Minut”. ■

Danuta Potręć
Konsultantka KPCEN w Toruniu

TOC i Kuferek tajemnic

Jak uczyć dzieci logicznego myślenia? Co oznacza skrót TOC? Dlaczego warto stosować narzędzia TOC? Co kryje w sobie Kuferek tajemnic?

Wokół powyższych zagadnień zaplanowane były wystąpienia prelegentek podczas konferencji **Uczymy myślenia z wykorzystaniem narzędzi TOC**, która miała miejsce 2 października 2012 r. w NKJO w Toruniu. Organizatorem informacyjnego spotkania z dyrektorami i nauczycielami nauczania przedszkolnego i wczesnoszkolnego było KPCEN w Toruniu.

Ewa Kondrat, trenerka TOC scharakteryzowała uczestnikom trzy narzędzia nauczania logicznego myślenia: gałązkę, chmurkę oraz drzewko ambitnego celu.

Gałązka uczy analizy związków przyczynowo skutkowych i przewidywania konsekwencji swoich decyzji. Chmurka służy do analizy konfliktów, pozwala skutecznie zmierzyć się z problemami. Wreszcie drzewko ambitnego celu prowadzi do planowania działań, czasu wykonania i osób odpowiedzialnych za to. Prelegentka mówiła o tym, do jakich treści programowych różnych przedmiotów można stosować TOC.

Marzena Wierzbicka, kierownik Pracowni Edukacji Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej przybliżyła stosowanie narzędzi logicznego myślenia w pracy z dziećmi przedszkolnymi i młodymi uczniami. Opowiedziała o idei Kufereka tajemnic, o tym, co zawiera Kuferek. Materiały dydaktyczne otrzymują nauczyciele, dzieci i rodzice. Opowiadania są przygotowane do pracy z wykorzystaniem narzędzi TOC. Guzik, lupa czy breloczek mają ogromną wartość dla dzieci i dlatego wokół tych przedmiotów rozgrywają się historie, ukazujące realne, dziecięce problemy, np.: strach przed groźnym psem, bałagan w pokoju lub zazdrość. Podsumowując swoje wystąpienie, Marzena Wierzbicka wymieniła korzyści wynikające ze stosowania pakietu edukacyjnego Kuferek tajemnic w pracy z dziećmi: możliwość rozpoczęcia pracy

z materiałem w trakcie trwania roku szkolnego, pobudzanie fizycznej i umysłowej aktywności dziecka, brak dodatkowej dokumentacji swojej pracy, nauczyciel staje się moderatorem.

Na zakończenia konferencji zostały przedstawione propozycje szkoleń przygotowanych przez konsultantki KPCEN w Toruniu: E. Kondrat, M. Wierzbicką, W. Kuban, G. Szczepańską, w zakresie wykorzystania narzędzi TOC oraz pracy z materiałami znajdującymi się w Kufereku tajemnic.

Z rozmów z dyrektorami i nauczycielami wynikało, że ukazane metody znalazły duże zainteresowanie wśród obecnych na konferencji. ■

Jak motywować przez ocenianie?

Jak motywować oceną? Jak być sprawiedliwym, żeby sprawiedliwie oceniać? Jak wprowadzić do procesu dydaktycznego ocenianie kształtujące? – to podstawowe zagadnienia poruszane podczas konferencji „Jak motywować przez ocenianie?”, która odbyła się 6 listopada 2012 r. Było to drugie spotkanie ze środowiskiem edukacyjnym w ramach cyklu „Ocenianie dziś i jutro”, organizowanego przez konsultantów Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu.

W pierwszej teoretycznej części konferencji uczestnicy mogli wysłuchać wykładów dr nauk humanistycznych siostry Elżbiety Sozańskiej, pracownika naukowego UMK oraz prof. UG dr hab. Marii Groenwald.

Ku samoocenie

Elżbieta Sozańska podążyła za koncepcją podążania w ocenianiu ku samoocenie. Wyszła od definicji pojęć: motywu, motywowania, oceny, oceniania. Następnie ukazała przyczyny motywowania, oczekiwania udziałowców kształcenia wobec oceniania oraz omówiła funkcje oceny. Interesującą informacją wynikłą z badań było stwierdzenie, że i wysoka ocena i niska może motywować. Zależy to od informacji zwrotnej, wskazującej na to, co i jak powinien uczeń jeszcze poćwiczyć, nauczyć się oraz postawy nauczyciela. Samoocena pozwa-

la uczniowi dostrzec osiągnięcia i braki, własnymi siłami poprawić błędy oraz określić stan swoich wiadomości i sprawności.

Co to znaczy sprawiedliwa ocena?

Druga prelegentka ukazała meandry sprawiedliwości oceniania. Łączenie sprzecznych argumentów sformułowanych w ramach różnych założeń teoretycznych obowiązujących w opozycyjnych systemach oceniania nauczycielskiego i zewnętrznego sprawia, że uczniowie odbierają tak skonstruowaną „patchworkową” ocenę jako niesprawiedliwą. Maria Groenwald podkreśliła, że trzeba samemu być sprawiedliwym człowiekiem, żeby sprawiedliwie oceniać. Następnie przedstawiła i omówiła sprawiedliwe zasady oceniania. Zwróciła uwagę na fakt, że w obrębie bezstronności (niezbędnej podczas podziału dóbr społecznych, ekonomicznych i w związku z uchwalaniem porządku społeczno-politycznego) dochodzą do porozumienia wymogi etyczne i psychometryczne.

Ocenianie kształtujące w Łążynie

W drugiej części konferencji jej uczestnicy zostali zapoznani przez Annę Jurewicz z projektem „Z małej szkoły w wielki świat”. Nastąpiła prezentacja szkół biorących udział w powyższym projekcie: SP w Gąskach oraz SP w Łążynie II. Hanna Affelt, dyrektorka szkoły w Łążynie dzieliła się doświadczeniem wprowadzania do procesu dydaktycznego w swojej szkole elementów oceniania kształtującego. Zachęcała dyrektorów i nauczycieli do tego odważnego kroku ze względu na efekty, które zmiana w ocenianiu przyniosła: efektywna współpraca z rodzicami, wzrost liczby uczniów systematycznie odrabiających prace domowe, umiejętność przeprowadzenia samooceny przez ucznia, co oznacza jego pracę nad własnym rozwojem.

Dyrektorzy, pedagodzy i nauczyciele, uczestniczący w konferencji wysoko ocenili stronę merytoryczną i organizacyjną konferencji w ankiecie ewaluacyjnej. Dużo osób wyraziło zainteresowanie poznaniem zasad oceniania kształtującego. ■

Anna Jurewicz
Konsultanka KPCEN w Toruniu

Jak rozmawiać o Holokauście

Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu było organizatorem seminarium dla nauczycieli woj. kujawsko-pomorskiego w Instytucie Yad Vashem w Izraelu.

**Instytut Yad Vashem –
brama wejściowa**

Poznanie Instytutu Yad Vashem i jego koncepcji nauczania o Holokauście, międzynarodowa wymiana doświadczeń, a także poznanie współczesnego Izraela i miejsc związanych z jego historią to najważniejsze cele Seminarium w Instytucie Yad Vashem, w którym uczestniczyła grupa 19 nauczycieli gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych z woj. kujawsko-pomorskiego w dniach 14-26 października 2012 roku. Wyjazd objęty był patronatem Piotra Całbeckiego, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz Anny Łukaszewskiej, Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty.

Za organizację Seminarium odpowiadała wojewódzka koordynatorka Programu „Zachować pamięć. Historia i kultura dwóch narodów”, Iwona Michałek. Realizacja programu to efekt podpisana dwustronnej umowy pomiędzy Instytutem Yad

Vashem i Centralnym Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli (2006/2010), której celem było nawiązanie współpracy pomiędzy instytucjami zajmującymi się doskonaleniem nauczycieli w Polsce i Izraelu zakresie edukacji o pamięci o Holokauście, a także współpracy dotyczące edukacji, badań i pamięci o Holokauście w Polsce i w Izraelu. Projekt realizuje zobowiązania wynikające z umowy między Rządem RP a Rządem Izraela o współpracy kulturalnej, naukowej i oświatowej.

Orid Margolit z Instytutu Yad Vashem podczas prezentacji materiałów edukacyjnych o Polsce i Żydach polskich przed Holocaustem

Uczestnicy październikowego seminarium mieli możliwość uczestniczenia w zajęciach prowadzonych przez wykładowców i współpracowników Instytutu Yad Vashem, w czasie których poruszano tematy związane z historią i współczesnością Izraela, historią Żydów polskich, problematyką tożsamości żydowskich w międzywojennej Polsce, historią Zagłady. Ponadto odbyły się spotkania z przedstawicielami kultury – Eliaz Cohen, poeta, wprowadził nas

w świat współczesnej izraelskiej poezji, a Alex Dancing – koordynator seminarium ze strony Yad Vashem, wprowadził nas w skomplikowany i trudny świat współczesnej sceny politycznej Izraela.

Podczas zajęć warsztatowych zostały zaprezentowane materiały edukacyjne Instytutu Yad Vashem oraz możliwości ich wykorzystania. Polscy nauczyciele opracowali scenariusze zajęć, z zastosowaniem tych materiałów. Warto podkreślić, że każdy z uczestników seminarium został wyposażony w duży pakiet wybranych przez siebie materiałów, które po powrocie może wykorzystywać w swojej codziennej pracy.

**Spotkanie z Aloną Frankel –
ocalonym dzieckiem i pisarką**

Niezwykle ważnym i bardzo emocjonującym elementem seminarium były spotkania z ocalonymi: małżeństwem, Gienią i Nachumem Manor, ocalonym przez Schindlera oraz Aloną Frankel – ocalonym przez Polaków (wraz z rodzicami) dzieckiem i pisarką. Historia opowiedziana przez jej świadków i osoby, które w niej uczestniczyły, to niepowtarzalna okazja do lepszego zrozumienia procesów historycznych przez pryzmat doświadczeń jednostki, a równocześnie szansa na refleksję, że w krytycznych sytuacjach wiele zależy od postawy każdego człowieka. To wielka lekcja moralności, odpowiedzialności i tolerancji.

Dla polskich nauczycieli interesująca była wizyta w izraelskich liceum – Tehila. Rozmowa z uczestniczkami wizyty w Polsce uświadomiła nam, jak ważne są to wizyty i jak kluczowe jest dobre przygotowanie izraelskiej młodzieży do wyjazdu do Polski. Była to szansa na wymianę doświadczeń związanych z nauczaniem o Holokauście w polskich i izraelskich szkołach.

Program wizyty obejmował także zwiedzanie Muzeum Zagłady i innych obiektów na terenie Instytutu Yad Vashem, m.in. Muzeum Sztuki, Centrum Multimedialnym, Centrum Edukacyjnym, archiwum. Zwiedzaliśmy również teren, gdzie odnajdywaliśmy drzewka Sprawiedliwych Wśród Narodów, pochodzących z naszego województwa. Mogliśmy poznać, jak funkcjonuje Instytut, jakie realizuje zadania jako placówka badawcza i edukacyjna.

Kiedy na terenie Instytutu YadVashem zabrakło miejsca na sadzenie drzewek Sprawiedliwych Wśród Narodów, powstał ogród, gdzie na tablicach zapisywane są nazwiska kolejnych osób, które bezinteresownie ratowały Żydów.

Sala Imion w Muzeum Zagłady – tu zgromadzono zdjęcia i dokumenty 4,5 mln. spośród 6 mln. zamordowanych podczas Zagłady Żydów. Pracownicy Instytutu robią wszystko, aby zidentyfikować z imienia i nazwiska każdą ofiarę.

Udział w seminarium to niepowtarzalne doświadczenie, które uświadomiło nam, uczestnikom, jak ważne jest zachowanie pamięci tego bezprecedensowego w dziejach ludzkości zdarzenia, jakim była Zagłada Żydów, po to, aby nigdy więcej się nie powtórzyło. Świadomość roli i odpowiedzialności nauczycieli będzie dla nas nieustającym impulsem do podejmowania działań służących kształtowaniu postawy tolerancji, a wiedza, doświadczenie i materiały otrzymane podczas seminarium są dla nas ogromnym wsparciem i z pewnością zostaną wykorzystane. ■

OBUT

Od dwóch lat około 80% polskich szkół uczestniczy w Ogólnopolskim Badaniu Umiejętności Trzecioklasistów OBUT. Biorąc pod uwagę, że przystąpienie do tego badania jest dobrowolne, należy uznać, iż cieszy się ono dużym zainteresowaniem, a nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i ich dyrektorzy widzą konkretne korzyści z udziału w badaniu OBUT. Okazuje się jednak, że tak licznemu udziałowi szkół w Ogólnopolskim Badaniu Umiejętności Trzecioklasistów w latach 2011-2012 towarzyszy również wiele wątpliwości i emocji. Stąd pomysł na zorganizowanie **wojewódzkiej konferencji OBUT 2011 – 2013**. Konferencja odbyła się **3 grudnia 2012 r.** Sala w patio Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu pomieściła 110 zainteresowanych osób, chociaż zgłoszeń było więcej.

Głównym prelegentem konferencji była pani **Anna Pregler, liderka Pracowni Badań Umiejętności Trzecioklasistów w Instytucie Badań Edukacyjnych w Warszawie**. Podczas swojego wystąpienia omówiła wiele ważnych kwestii związanych z poprzednimi edycjami oraz tych dotyczących OBUT-a 2013.

1. Najbliższa edycja Ogólnopolskiego Badania Umiejętności Trzecioklasistów **decyzją MEN będzie realizowane przez Instytut Badań Edukacyjnych we współpracy z Centralną Komisją Egzaminacyjną**.
2. Udział szkół podstawowych w Ogólnopolskim Badaniu Umiejętności Trzecioklasistów **OBUT jest dobrowolny**. Przedsięwzięcie to **ma charakter wyłącznie badawczy i nie powinno służyć tworzeniu rankingu szkół**.
3. Podstawowym **celem** badania OBUT było i będzie wsparcie szkół w **uzyskaniu dodatkowych, rzetelnych, porównywalnych informacji na temat poziomu wiadomości i umiejętności uczniów kończących klasę trzecią** – po zakończeniu nauki na I etapie edukacyjnym. Jeden test nie może o niczym przesądzać. To nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i dyrektorzy dysponują szeroką wiedzą na temat swoich uczniów, a udział w badaniu **daje szansę, aby ją wzbogacić i właściwie wykorzystać**.
4. **Zestawy zadań OBUT badają umiejętności zawarte w podstawie programowej kształcenia ogólnego**. Jednak **nie tylko wyszczególnione jako treści nauczania edukacji polonistycznej i edukacji matematycznej na I etapie kształcenia, ale również zapisane w celach kształ-**

cenia ogólnego w szkole podstawowej oraz wymienione jako najważniejsze umiejętności zdobywane przez ucznia w trakcie kształcenia ogólnego w szkole podstawowej: czytanie, myślenie matematyczne, umiejętność komunikowania się w języku ojczystym (...), zarówno w mowie, jak i w piśmie.

5. **Dyrektorzy szkół powinni zagwarantować, aby wokół badania nie została stworzona atmosfera egzaminacyjna**. Badanie przeprowadzają wychowawcy i oni sprawdzają wykonanie zadań.
6. Raporty klasowe otrzymują tylko właściwe szkoły, a zawarte w nich rekomendacje mogą stać się podstawą refleksji dotyczących codziennej pracy dydaktycznej zarówno dla nauczycieli klas I-III, jak dla nauczycieli klas IV-VI. Nie będzie osobnych zaświadczeń czy raportów dla pojedynczych uczniów, ponieważ trudno wyciągać miarodajne wnioski o poziomie umiejętności dziecka jedynie na podstawie rozwiązania przez niego pojedynczych zadań z danego obszaru.
7. Po badaniu **OBUT 2013** dodatkowo zostaną udostępnione materiały, przede wszystkim dla nauczycieli klas 1-3, nauczycieli języka polskiego i matematyki klas 4-6 oraz dyrektora szkoły, dotyczące **wspólnej** analizy i interpretacji wyników badania oraz wykorzystywania ich w doskonaleniu pracy szkoły m.in. dzięki wnioskom ze wspólnej analizy wyników uczniów i klas, dotyczących zindywidualizowanych oddziaływań dydaktycznych; przez refleksję nad podejściem do rozwijania umiejętności matematycznych uczniów w edukacji wczesnoszkolnej.

Pani Anna Pregler dokonała również krótkiej analizy porównawczej wybranych wyników OBUT-a 2011 i 2012. Uzasadniała dobór zadań oraz udzielała komentarza metodycznego. W trakcie jej wystąpienia uczestnicy konferencji zadawali prelegentce pytania oraz wyrażali swoje poglądy i opinie.

Każdy z uczestników konferencji otrzymał Raporty OBUT oraz **książki z serii „Pozwólmy dzieciom...”** autorstwa M. Dągiel, A. Kalinowskiej, B. Murawskiej i M. Żytko. Pozycje te nie tylko zawierają analizę zadań wykorzystanych w poprzednich edycjach OBUT i badaniach pilotażowych prowadzonych od 2007 r., ale przede wszystkim są bogatym źródłem wiedzy metodycznej, która zastosowana przez nauczycieli w pracy z uczniami pozwoli dzieciom myśleć, działać, czytać, mówić i pisać, oraz bawić się słowami. ■

Finlandia odżyła we wspomnieniach

W gościnnych progach Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu spotkali się organizatorzy i uczestnicy wyjazdu do Finlandii, który miał miejsce w dniach 19-26 maja 2012 r. Celem wyjazdu studyjnego było poznanie systemu szkolnictwa tego kraju oraz przekonanie się, na czym polega sukces fińskiej edukacji.

Bardzo dobra merytoryczna organizacja wyjazdu pozwoliła zobaczyć różne szkoły i przedszkola, rozmawiać z dyrektorami i nauczycielami edukacyjnych ośrodków. Niewątpliwie jednym z bardzo cennych wydarzeń było spotkanie z profesorem Eero Ropo, wykładającym na Uniwersytecie w Tampere.

Marzenna Wierzbicka, kierownik zespołu ds. wyjazdów studyjnych w KPCEN w Toruniu, przypomniała cele wyjazdu i najważniejsze punkty programu. Zespół konsultantów przygotował prezentację, w której znalazły się piękne zdjęcia i osobliwości tego niezwykłego kraju. Następnie Zofia Spalińska przedstawiła wyniki ewaluacji wyjazdu studyjnego. Przedsięwzięcie to zostało przez dyrektorów, nauczycieli i przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego ocenione bardzo wysoko.

Dyrektorzy szkół i placówek oświatowych województwa kujawsko-pomorskiego dzielili się doświadczeniami z wprowadzania w swoich szkołach niektórych rozwiązań, które zaobserwowali w Finlandii. Rezygnacja z dzwonek na przerwę znacznie ograniczyła hałas i zachowania agresywne u uczniów, kamizelki dla dyżurujących w czasie przerw nauczycieli spowodowały zadowolenie rodziców z poprawy bezpieczeństwa, a programy czytelnicze dla uczniów szkoły podstawowej pozwalają mieć nadzieję na wypracowanie nawyków czytelniczych oraz narodzenie się poczucia przyjemności z czytania książek.

(od prawej) Paweł Wojciechowski - prezes UEF,
Lidia Solarek i Jan Makrocki - kierownicy sekcji
angielskiej i niemieckiej

Paweł Wojciechowski, prezes UEF oraz Grażyna Szczepańska, wicedyrektor KPCEN w Toruniu zapewnili zebranych o kontynuowaniu współpracy i planowaniu kolejnych działań.

Przy kawie i cięście przygotowanym przez uczniów SOSW w Toruniu miło płynął czas na wspomnieniach i refleksjach, dotyczących podobieństw i różnic między systemami edukacyjnymi Finlandii i Polski. Maria Kluz, dyrektor SOSW w Toruniu, na zakończenie spotkania, opowiedziała o funkcjonowaniu Ośrodka i zaprosiła zainteresowanych do spaceru po szkole i pięknym, oddanym 6 lat temu, internacie.

Uczestnicy wyjazdu do Finlandii, pełni wspomnień i bogaci o doświadczenia innych z wprowadzania zmian w swoich szkołach oraz obdarowani numerem kwartalnika „45 Minut. Toruński Przegląd Oświatowy”, poświęconym podrójom edukacyjnym i płytą z materiałami prezentowanymi podczas spotkania, pożegnali się z nadzieją na następne wyjazdy organizowane przez KPCEN w Toruniu oraz Unię Europejskich Federalistów z siedzibą w Łodzi. ■

Ewa Kondrat
Konsultantka KPCEN w Toruniu

Kto uczy w szkole?

Przypominam sobie warsztaty, podczas których określaliśmy rolę, jaką pełni w szkole nauczyciel? Grupa wymieniła kilkanaście skojarzeń, oto niektóre: oczywiście osoba ucząca, opiekun, wychowawca, spowiednik, matka – ojciec na zastępstwie, koleżanka – kolega (zwłaszcza w relacjach: młody pedagog – klasa maturalna), pocieszyciel, psychoanalityk amator, mediator, obrońca, sponsor (pożyczający różne biurowe akcesoria na wieczne nigdy), czasami egzekutor. Nauczyciele bardzo chcieliby pełnić przede wszystkim rolę określoną w *Słowniku języka polskiego*:

nauczyciel

1. «osoba trudniąca się uczeniem kogoś»
2. «czynnik kształtujący czyjąś świadomość, regulujący czyjeś postępowanie»

Obecnie do języka dydaktyki weszły inne określenia nazywające osobę pracującą z uczniami. Niektóre mają długą tradycję (mentor), pozostałe przeszły z języka biznesu (coach) i sportu (trener). Jaki mają związek ze szkołą? Porównam definicje słownikowe z biznesowymi, stąd powtarzające się określenie *klient*.

mentor

1. «doświadczony, mądry doradca, nauczyciel i wychowawca»
2. «ktoś, kto stale poucza innych»²

Mentoring to partnerska relacja między mistrzem a uczniem (studentem, pracownikiem), zorientowana na odkrywanie i rozwijanie potencjału ucznia. Opiera się na inspiracji, stymulowaniu i przywództwie. Polega głównie na tym, by uczeń, dzięki odpowiednim zabiegom mistrza, poznawał siebie, rozwijając w ten sposób samoświadomość i nie lękając się iść wybraną przez siebie drogą samorealizacji.

coach

[wym. kocz] *środ.* «trener, zwłaszcza drużyny piłkarskiej»³

Coach, według definicji pochodzącej z opracowań poświęconych coachingowi, nie musi być ekspertem w branży, dla której pracuje jego klient. Podobnie jak w sporcie – świetny trener nie musi być mistrzem świata. I w jednym i w drugim przypadku najistotniejsze są kompetencje związane z procesa-

mi uczenia. Coaching jest procesem doskonalenia kompetencji w obszarze, który chce rozwijać klient. Jest oparty na partnerskiej relacji i wzajemnym zaufaniu. Pomaga ludziom w stawaniu się tym, kim chcą i byciu najlepszym jak to możliwe.

trener

środ. «osoba prowadząca jakieś szkolenie»

Trener nie musi odnosić sukcesów w obszarze, w którym uczy, ale musi mieć bardzo dużą wiedzę w danym obszarze. Trening kładzie nacisk na zdobycie wiedzy i specyficznych umiejętności. Efekt końcowy treningu zależy od trenera i uczestnika.

Kolejne sformułowanie, przywoływane w literaturze, to **tutor** [wym. tiutor]

1. «pracownik uniwersytetu lub innej szkoły czuwający nad przebiegiem studiów studentów kształcących się w indywidualnym trybie»
2. *daw.* «prywatny nauczyciel lub korepetytor»⁴

Tutoring jest długofalowym procesem współpracy, nakierowanym na integralny – obejmujący wiedzę, umiejętności i postawy – rozwój podopiecznego. Istotą tutoringu są indywidualne spotkania, w trakcie których w atmosferze dialogu, szacunku i wzajemnej uwagi tutor pracuje z podopiecznym, pozwalając mu na dogłębne poznanie siebie, określonego obszaru wiedzy, rozwinięcie umiejętności samodzielnego jej zdobywania oraz maksymalnego wykorzystania własnych talentów. Tutor to osoba posiadająca wiedzę, doświadczenie i odpowiednią formację, która potrafi pracować w relacji jeden na jeden.⁵

W tak określonych działaniach widzę pewne podobieństwo do mentoringu.

Które z powyższych określeń pasuje do polskiego nauczyciela? Odnoszę wrażenie, że modne ostatnio słowo *patchwork* wyjątkowo dobrze charakteryzuje osobę, dla której najważniejsze są dobro i rozwój ucznia we wszystkich płaszczyznach.

Źródła:

- <http://sjp.pwn.pl/sloownik/2482373/mentor>
- <http://sjp.pwn.pl/szukaj/coach>
- <http://sjp.pwn.pl/sloownik/2578636/trena%C5%BCer>
- <http://sjp.pwn.pl/szukaj/tutor>
- <http://www.pozytywnaeducacja.pl/programy/tutoring.html> ■

Konferencja „Dziecko to jutro”

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu, w związku z ogłoszonym przez Sejm Rzeczypospolitej roku 2012 Rokiem Janusza Korczaka oraz przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Rokiem Praw Dziecka włączył się w obchody, realizując przez cały rok wiele przedsięwzięć m.in. zorganizowanie wystaw, apeli, konkursów, spotkań z ciekawymi ludźmi.

Niezwykły gość

W drugiej połowie listopada 2012 roku miały miejsce dwa wysokiej rangi wydarzenia.

W dniu 15 listopada 2012 roku gościł w Ośrodku Marek Michalak - Rzecznik Praw Dziecka. Niecodzienny Gość zapoznał się z funkcjonowaniem placówki, w szczególności internatu. Wychowankowie mieli okazję pochwalić się osiągnięciami i sukcesami oraz zadać wiele pytań związanych z urzędem Rzecznika Praw Dziecka, zakresem obowiązków oraz sprawami, w jakich podejmuje najczęściej interwencje. Rzecznik chętnie odpowiadał na pytania dzieci, cierpliwie tłumacząc trudne dla nich zagadnienia. Na pamiątkę spotkania wychowankowie otrzymali drobne upominki.

Kolejnym ważnym wydarzeniem była Konferencja pod hasłem „Dziecko to jutro”, która odbyła się w dniu 22 listopada 2012 roku w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu zorganizowana przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu i Wydział Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Honorowy Patronat sprawowali: Piotr Całbecki - Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Anna Łukaszewska - Kujawsko-Pomorski Kurator Oświaty.

Korczak dziś

Głównym celem konferencji było przybliżenie dokonań Janusza Korczaka i wpływu Jego idei na nowoczesną myśl wychowawczą, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk związanych z istotnymi problemami dzieci, uczniów i wychowanków oraz metodami pracy.

Konferencja była adresowana do nauczycieli i wychowawców placówek edukacyjnych, opiekuńczo-wychowawczych, fundacji i stowarzyszeń działających na rzecz osób niepełnosprawnych, przedstawicieli organów administracji państwowej, organów administracji samorządowej woj. kujawsko-pomorskiego, organizacji pozarządowych. Gośćmi konferencji byli przedstawiciele:

- Sejmiku Województwa Kujawsko – Pomorskiego,
- Kujawsko-Pomorskiego Kuratorium Oświaty,
- Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,
- Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Honorowym gościem był Tadeusz Badurek - pierwszy dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Toruniu (dawniej Państwowego Zakładu Wychowawczego).

W imieniu organizatorów gości powitała Maria Kluz – Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu. Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: Ryszard Bober - Wiceprzewodniczący Sejmiku Samorządu Województwa Kujawsko - Pomorskiego, Anna Łukaszewska Kujawsko - Pomorski Kurator Oświaty, Tadeusz Kierel - Kierownik Biura Nadzoru i Kierunków Kształcenia Departamentu Edukacji i Sportu.

Konferencję rozpoczęło przedstawianie przygotowane przez uczniów Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Toruniu pt. „Janusz Korczak - zwyczajnie o Niezwykłym” przybliżające sylwetkę wybitnego pedagoga, społecznika, lekarza, wielkiego przyjaciela dzieci. Gości zachwylił i wzruszył występ młodych aktorów, których nagrodzili brawami.

Część wykładowa

W pierwszej części konferencji wykłady wygłosiło troje prelegentów:

- dr hab. Piotr Petrykowski, prof. UMK - Dziekan Wydziału Nauk Pedagogicznych UMK, wykład pt. „W poszukiwaniu drogi życia”
- dr hab. Agnieszka Wałęga – adiunkt w Pracowni Historii Wychowania na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK, wykład pt. „Poeci i filozofowie - obraz dziecka w twórczości Janusza Korczaka”
- Aleksandra Poeplau - Pełnomocnik Wojewody do Spraw Osób Niepełnosprawnych i Rodziny, wykład pt. „Dziecko wobec cierpienia i niepełnosprawności”.

Panel dyskusyjny

Druga część konferencji miała charakter panelu. Do udziału w dyskusji zostali zaproszeni:

- ks. Daniel Adamowicz - Dyrektor Caritas Diecezji Toruńskiej
- Grażyna Brzezińska - Dyrektor Domu Małego Dziecka Nr 2 w Toruniu
- Elżbieta Cichon - Kierownik i twórca świetlicy „Antoninek” przy parafii św. Antoniego w Toruniu
- Anna Ciesielska - Przewodnicząca Terenowego Komitetu Ochrony Praw Dziecka w Toruniu,
- Dyrektor Ogniska Pracy Pozaszkolnej „Dom Harcerza” w Toruniu
- Marek Fuerst - Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej przy Fundacji na Rzecz Osób Niepełnosprawnych ARKADIA

- Maria Kluz - Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu

- Maria Pokrzywnicka - Kierownik Działu Edukacji i Promocji Muzeum Etnograficznego w Toruniu.

Inspiracją do dyskusji były wybrane myśli Janusza Korczaka:

- *Nie wolno zostawiać świata takim, jakim jest*
- *Jestem nie po to, by mnie kochali i podziwiali, ale po to, abym działał i kochał*
- *Nie obowiązkiem otoczenia pomagać mnie, ale ja mam obowiązek troszczenia się o świat, o człowieka*
- *Nie ma dzieci, są ludzie*
- *Kiedy śmieje się dziecko, śmieje się cały świat.*

Do dyskusji włączyli się inni uczestnicy konferencji, dzieląc się swoimi opiniami i spostrzeżeniami.

Przy kawie...

Konferencja zakończyła się poczęstunkiem. Zaproszeni goście mogli spróbować wypieków przygotowanych przez młodzież kształcącą się na kierunku kucharz, cukiernik w Zasadniczej Szkole Zawodowej w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Toruniu.

Konferencji towarzyszyły wystawy przygotowane przez Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu prezentujące prace plastyczne uczniów oraz historię i teraźniejszość Ośrodka.

W konferencji wzięło udział ok. 100 osób. Zebrani mogli wysłuchać wykładów, zapoznać się z działalnością fundacji, stowarzyszeń i placówek oświatowych wspierających osoby niepełnosprawne, wziąć udział w dyskusji. Doceniony został wysiłek dzieci i młodzieży zaangażowanych w przygotowanie konferencji i jej oprawę.

Wydarzenia te wpisują się w bogaty kalendarz uroczystości zorganizowanych w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Toruniu w ramach ogólnopolskich obchodów Roku Korczakowskiego oraz włączają się w popularyzację wiedzy na temat praw dziecka w związku z ogłoszonym przez Sejmik Rokiem Praw Dziecka w Województwie Kujawsko-Pomorskim.

Patronat medialny konferencji sprawowali: Nowości, Radio Plus, TV Toruń, TVP Bydgoszcz ■

Pierwszy rok za nami

Listopad do dobry czas, by powoli zacząć podsumowania mijającego roku. Dla Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy był to ważny rok. Ważny z tej przyczyny, że był pierwszy w naszej działalności. Polegał więc na poszukiwaniu naszego miejsca w zastanej rzeczywistości. Jaki był ten rok? Dynamiczny – na pewno. Pracowity – także. Przede wszystkim jednak był to czas, który zaskoczył nas pozytywnie obfitością wydarzeń i pomysłów na ich realizację. Mieliśmy okazję sprawdzić się jako zespół i wydaje mi się, że z próbą tą poradziliśmy sobie dobrze. Dlaczego? Bo oprócz tego, że możemy pochwalić się sukcesami, to cały czas nie opuszcza nas kreatywne podejście do przyszłości i tego, co jeszcze można zrobić. Tacy już bowiem jesteśmy, że ciągle nam mało...

Zaczęło się od festiwalu... nauki i sztuki

Nasza przygoda z klientem zaczęła się od Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki w kwietniu tego roku. Po raz pierwszy prezentowaliśmy wówczas interaktywną, objazdową wystawę WODA. Ekspozyty robiły wrażenie i nie ma się czemu dziwić, bo i starsi i młodszy lubią pokręcić, zakręcić, obrócić, zajrzeć do środka i dotknąć, aby przekonać się jak naprawdę to coś działa i na czym, tak naprawdę, polega cała magia zjawisk fizycznych. I bardzo dobrze, bo jesteśmy od tego, by tłumaczyć i umożliwić wzięcie nauki „za rogi”, aby pokazywać, że nie jest nudna i przytłaczająca. Na kolejnych tego typu imprezach – Pikniku Naukowym Centrum Nauki Kopernik i Polskiego Radia w Warszawie, Bydgoskim Festiwalu Nauki czy Festiwalu Nauki w Brodnicy – zawsze sprawdzało się nasze motto, że nauką można się bawić. Cieszy nas, kiedy odwiedzające nas osoby dopytują o sposoby wykonania

eksperymentów lub o wyjaśnienie zachodzących zjawisk. Wiemy wówczas, że to, co robimy jest ważne i potrzebne, że budzimy ciekawość świata i zachęcamy do tego, by mierzyć się z jego tajemnicami.

Z uczniami

Podobnie jest w szkołach. Na zajęciach spotykaliśmy się do tej pory z bardzo różnymi grupami – od trzylatków po młodzież licealną. Każda z tych grup ma oczywiście całkowicie różne podejście do prezentowanego materiału. Najmłodsze dzieci spoglądają często na pracujących animatorów jak na czarodziejów. Starsi uczestnicy zajęć mają okazję dopytać bardziej szczegółowo o przebieg doświadczeń, a czasami – a jakże! – sprawdzić nasz poziom wiedzy. W każdej jednak grupie, z którą pracowaliśmy, znajdowały się osoby o głębszych zainteresowaniach naukami przyrodniczymi. To dla nas fantastyczna perspektywa na rozwój oferty.

Z nauczycielami

Nie mogliśmy jednak nawiązać kontaktu z uczniami, gdyby nie nauczyciele, którzy bardzo chętnie goszczą nas w szkołach. Napawa optymizmem fakt, iż program naszych warsztatów okazał się ciekawym uzupełnieniem programu zajęć, realizowanego podczas lekcji. W tym kierunku zamierzamy rozwijać proponowaną ofertę warsztatową. Cenne były dla nas także uwagi, jakimi dzielili się uczestnicy organizowanej przez Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy oraz Gimnazjum nr 3 w Toruniu konferencji „Science show jako niekonwencjonalna forma edukacji”. Pozwoliły one określić oczekiwania nauczycieli wobec form współpracy, jakie nawiązywać możemy ze szkołami.

**Nasza najnowsza impreza
Mikołajkowy tydzień dla ciekawskich i twórczych
3-7.12.2012 r.**

Warsztat Mikołajki w 3D

Warsztat Naukowe Mikołajki

Warsztat Ale Cyrk

Nauka na wesoło

Wśród wydarzeń mijającego roku znalazło się całe mnóstwo pikników rodzinnych – Dzień Dziecka w Centrum Handlowym Plaza, Powitanie Lata na Barbarce, czy Europejska Noc Naukowców, podczas której nasze stanowiska odwiedziło kilka tysięcy osób. Podobnie podczas Festiwalu Skyway'12, kiedy to science show „Narodziny gwiazdy” obejrzało około 10 tysięcy osób. Okazuje się, że nauka na wesoło może być bardzo dobrą rozrywką dla całych rodzin. Udział w tegorocznych targach turystycznych Tour Salon w Poznaniu utwierdził nas w tym przekonaniu. Podczas spotkań i rozmów prowadzonych w ramach targów okazało się, że propozycja programu Centrum Nowoczesności spotyka się także z uznaniem branży turystycznej – oczywiście programów wycieczek szkolnych, ale także turystyki biznesowej.

Przed nami Rok Kopernikański

Zadajemy sobie pytanie co dalej? W jaki sposób zamierzamy się rozwijać, czekając na otwarcie naszej siedziby w 2013 roku? Plany i przygotowania czynimy oczywiście już teraz. Od stycznia przyszłego roku planujemy realizować szerszą ofertę warsztatów. Przygotowujemy już także program na ważne w życiu Torunia wydarzenia – Toruński Festiwal Nauki i Sztuki, obchody Roku Kopernikańskiego, czy wreszcie atrakcje na otwarcie Centrum. Proponować będziemy także organizację naukowych urodzin oraz firmowych eventów. A oprócz tego konkursy, spotkania, konferencje... Naszym zdaniem bowiem, aby realizować potrzeby ludzi, trzeba być z ludźmi blisko i rozumieć ich potrzeby. Mijający rok taki właśnie był. To właśnie sprawiło, że z optymizmem patrzymy w przyszłość, bo jak pisałam – ciągle nam mało, i ciągle chcemy więcej. Mam nadzieję, że Wy także! ■

II Konkurs Wiedzy Technicznej

Organizatorem *II. Konkursu Wiedzy Technicznej dla Uczniów Szkół Gimnazjalnych w Toruniu – technika i przemysł regionu toruńskiego* była Rada Toruńska Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych NOT. Organizatorzy konkursu, działając w porozumieniu z Wydziałem Edukacji UM, zaproszenia do udziału w konkursie razem z regulaminem skierowali do 22 szkół gimnazjalnych miasta Torunia. Konkurs, o którym mowa w tytule, jest kontynuacją wieloletniej współpracy Rady Toruńskiej Federacji Stowarzyszeń Naukowo – Technicznych NOT ze środowiskiem nauczycieli. Celem i tematyką konkursu jest popularyzacja wiedzy technicznej oraz podstawowych zagadnień praktycznej wiedzy użytkowej o urządzeniach technicznych z najbliższego otoczenia oraz wiadomości o podstawowej działalności przedsiębiorstw przemysłowych, prowadzących działalność w regionie toruńskim.

II edycja konkursu w roku 2012 obejmowała następujące dziedziny:

- budowle Torunia – wybrane obiekty twierdzy Toruń (Fort IV)
- kommunikacja – pojazdy drogowe z napędem mechanicznym (samochód)
- oszczędność energii w domu – ekonomiczne używanie urządzeń, korzystanie z oświetlenia, problemy ogrzewania
- bezpieczeństwo uczniów w szkole
- bezpieczna eksploatacja urządzeń i narzędzi w domu
- przedsiębiorstwa i instytucje w Toruniu po 1945 roku - osiągnięcia techniczne, znaczenie dla gospodarki

Rezultaty, które oczekiwane były przez organizatorów konkursu to:

- zainspirowanie nauczycieli do wprowadzania w procesie nauczania podstawowych zagad-

nień praktycznej wiedzy użytkowej o urządzeniach technicznych

- zainteresowanie uczniów praktycznym wykorzystaniem zdobytej w szkole wiedzy
- zainteresowanie źródłami wiadomości o podstawowej działalności przedsiębiorstw przemysłowych, prowadzących działalność w regionie toruńskim
- promocja miasta, miejscowych przedsiębiorstw i ich dokonań

Eliminacje szkolne i półfinał

Zgłoszenie do udziału w konkursie złożyło 15 szkół gimnazjalnych.

Konkurs był prowadzony wieloetapowo w konkurencji indywidualnej i drużynowej:

- eliminacje szkolne - przeprowadzały komisje szkolne w miesiącu czerwcu 2012 r. Przeprowadziło je ostatecznie 14 szkół. Uczestniczyło w nich łącznie ok. 850 uczniów. W I etapie wszyscy uczniowie rozwiązywali jednakowy test /zestaw 30 pytań/. Grupa uczniów, która uzyskała najlepsze rezultaty rozwiązywała następny test /30 pytań/. Na podstawie uzyskanych indywidualnych wyników komisje szkolne wyłoniły pięciosobowe reprezentacje szkół.

półfinały - eliminacje międzyszkolne zostały zorganizowane i przeprowadzone przez Komisję Konkursową Rady Toruńskiej FSNT NOT w dniu 6.10.12 r.

Rozgrywka półfinałowa odbyła się na terenie Zespołu Szkół Samochodowych. W przeprowadzeniu półfinału dużą pomoc okazała dyrekcja i nauczyciele tego Zespołu Szkół, którzy zorganizowali dla uczestników konkursu zwiedzanie pracowni zawodowych, muzeum pojazdów oraz

stacji diagnostycznej. Oprócz tego zaprezentowano uczniom możliwości dalszego kształcenia w Zespole Szkół Samochodowych.

W eliminacji brały udział pięcioposobowe zespoły, reprezentacje szkoły. Wszyscy uczestnicy indywidualnie rozwiązywali jednakowy test /zestaw 48 pytań/.

Na podstawie wyników uzyskanych przez poszczególnych uczestników Komisja Konkursowa wyłoniła pięć najlepszych zespołów szkolnych do drużynowej rozgrywki finałowej oraz sześciu najlepszych uczniów do indywidualnej rozgrywki finałowej.

Finał

Finał odbył się 23.10.12 r. w siedzibie Rady Toruńskiej FSNT NOT.

Uczestnicy konkurencji indywidualnej odpowiadali kolejno na wybrane przez siebie dwa pytania, a następnie na 10 pytań na zasadzie, kto pierwszy się zgłosi.

Konkurs indywidualnie wygrał Mateusz Pilarski z Gimnazjum nr 11.

W finale drużynowym wygrało Gimnazjum nr 11 które otrzymało pamiątkowy puchar.

Finał indywidualny - zwycięzca Mateusz Pilarski (czwarty od lewej)

Zwycięska drużyna Gimnazjum nr 11 odbiera wyróżnienia

Odpowiedzi uczestników oceniało jury w składzie: mgr inż. Stefan Oborski – przewodniczący, członkowie

- mgr Irena Budzińska,
- mgr Jerzy Ślot,
- Henryk Budzanowski - Zespół Szkół Samochodowych,
- Rafał Woźnicki - Wydz. Gospodarki Komunalnej UM.

Zakończenie konkursu połączone z wręczeniem nagród i dyplomów odbyło się po rozgrywkach finałowych 23.11.12 r. w Domu Technika przy ul. Piernikarskiej 4/6. W uroczystości zakończenia konkursu wzięli udział:

- reprezentujący Prezydenta Miasta Torunia – Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Torunia – Marcin Kowallek
- przedstawiciel Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Torunia Rafał Woźnicki
- Dyrektor CKU w Toruniu – Joanna Waczyńska
- Zastępca Dyrektora CKU w Toruniu - Witold Anusiak
- Prezes Zarządu Rady Toruńskiej FSNT NOT - Andrzej Krawulski
- Wiceprezes Zarządu Rady Toruńskiej FSNT NOT - Roman Kuczowski

Nauczyciele opiekunowie reprezentacji szkolnych, uczestniczących w finale, otrzymali okolicznościowe podziękowania i upominki rzeczowe.

Finał zakończyło spotkanie z uczestnikami przy kawie i ciastkach, w czasie którego wymieniono na gorąco uwagi dotyczące konkursu.

Telewizja Kablowa Toruń przygotowała i wyemitowała w magazynie informacyjnym materiał z przebiegu finału konkursu.

Rada Toruńska FSNT NOT jako organizator konkursu, który został w tym roku zorganizowany po raz drugi, uważa, że cele przedsięwzięcia zostały osiągnięte:

nauczyciele poprzez prace związane z przygotowaniem uczniów do konkursu zostali zainspirowani do pozyskania lub rozszerzenia wiedzy w zakresie podstawowych zagadnień praktycznej wiedzy użytkowej o urządzeniach technicznych, dającej możliwość wprowadzania jej elementów w procesie nauczania w wyniku kierowanego przez nauczycieli przeglądu literatury i innych źródeł przećwiczone z uczniami proces zdobywania podstawowej i przydatnej wiedzy

- zaobserwowano zwiększenie zainteresowania uczniów podstawowymi zagadnieniami praktycznej wiedzy użytkowej o urządzeniach technicznych – bacył techniczny w szkołach został zaszczerpiony

Komisja konkursowa od dziś zaczyna pracować nad założeniami trzeciej edycji konkursu. ■

Technika na co dzień

Plomba z nadajnikiem

Bezpieczeństwo transportowanego ładunku stało się poważnym problemem. Dla spedytorów pomocna będzie z pewnością plomba elektroniczna, która znalazła zastosowanie głównie do zabezpieczania magazynów i ładunków w transporcie. Przy próbie jej naruszenia plomba wysyła sygnał alarmowy SMS lub e-mail w sieci GSM/GPRS, podając jednocześnie aktualizację pojazdu z chronionym ładunkiem lub samego ładunku. Plomba elektroniczna jest szczególnie przydatna przy przewozie ładunków niebezpiecznych lub cennych. Dzięki długim przewodom monitorującym pozwala

ła na wszechstronne zabezpieczenie dużych ładunków i cystern.

Wideodomofon

Wideodomofon jest ciągle doskonalony w celu rozszerzenia możliwości jego zastosowania. Wideodomofon T 24 potrafi już przekazać obraz całego pomieszczenia. Rozszerzony do 180° kąt widzenia (w standardzie 90°) pozwala zlikwidować martwe pola przestrzeni. Ponieważ pracuje w standardzie telefonii VoIP/SIP można odebrać ten obraz i prowadzić rozmowę z gościem, znajdując się w dużej odległości od rozmówcy, nawet na innym kontynencie.

Centralka dla VoIP

Miniaturyzacja przy jednoczesnym zwiększeniu funkcjonalności urządzeń stanowiących wyposażenie techniczne stało się koniecznością. Przykładem tego może być pierwsza krajowa internetowa centralka telefoniczna o modułowej budowie. Zawiera wszystkie niezbędne interfejsy i protokoły oraz usługi. Pojedyncze urządzenie obsługuje ok. 500 klientów. Mogą też wymieniać ruch telefoniczny z innymi operatorami VoIP. Przeznaczona jest do świad-

czenia profesjonalnych usług telefonicznych w sieciach operatorów internetowych ISP oraz kablowych CATV w przedsiębiorstwach, urzędach hotelach, zarządzaniu nieruchomościami itp. Po stronie abonenckiej operatorzy mogą podłączyć urządzenia i oprogramowania, korzystając z dostępnych protokołów SIP i MGCP. Mogą też wymieniać ruch telefoniczny z innymi operatorami VoIP. Jeden moduł pozwala na jednoczesne połączenie 120 rozmów z siecią PSTN telefonii publicznej.

Projektor instalacyjny

Telefon internetowy VoIP to wideo telefon z 7-calowym wyświetlaczem, działającym w systemie Android. Jest to więc w zasadzie komputer z przeglądarką www, pocztą elektroniczną, odtwarzaczem plików muzycznych oraz filmów video i zdjęć. Ma książkę telefoniczną na 2 000 rekordów, umożliwia notowanie historii połączeń oraz daje możliwość podłączenia zewnętrznych dysków USB i wiele innych funkcji. Reklamowany jest jako „multimedialny kombajn” na biurku.

Na podstawie
Przegląd Techniczny 10/2012
opracował **Stefan Oborski** ■

Anna Wiligalska

Wydział Informacyjno-Bibliograficzny
Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof.
Elżbiety Zawackiej w Toruniu

Rok jubileuszowy, rok wyjątkowy...

Biblioteka Pedagogiczna w Toruniu – najstarsza wśród polskich bibliotek pedagogicznych skończyła 90 lat. Począwszy od listopada 2011 roku trwał nasz rok jubileuszowy.

Jak zaznaczyła w czasie uroczystości inauguracyjnej obchody dyrektor Elżbieta Wykrzykowska „zadaniem [Biblioteki w chwili powołania] było wyposażenie nauczycieli w książki i podręczniki niezbędne do nauki dzieci i młodzieży w powstających po latach zaboru pruskiego szkołach polskich”. Z biegiem lat zadania Biblioteki i sama Biblioteka bardzo się zmieniły, a w ostatnim czasie dokonała się u nas prawdziwa rewolucja. Otrzymaliśmy własny budynek. Po generalnym remoncie i adaptacji został on nowoczesnie wyposażony. Wszystko to pozwoliło na rozwijanie (poza podstawowymi funkcjami) bogatej i różnorodnej działalności służącej szerokiemu gronu odbiorców.

Oczywiście wszystko to dzieje się za sprawą ludzi. Nauczyciele bibliotekarze to generalnie więcej niż bibliotekarze. Ich zadania na przestrzeni dziesięcioleci także bardzo się zmieniły. Teraz nie tylko gromadzą, opracowują, udostępniają zbiory oraz informują o nich, ale też wychowują i uczą (młodych i starszych – także tych, którzy sami nauczają), zarażają pasjami, inspirują, podpowiadają, uwrażliwiają, pomagają dostrzegać, pochylają się, wyprzedzają pytania, stanowią forpocztę, sygnalizują, propagują, a wszystko to możliwe jest często dzięki współpracy z innymi, którzy potrafią to robić lepiej.

W roku jubileuszowym zaplanowaliśmy i zrealizowaliśmy wiele działań pod hasłem szeroko rozumianej edukacji. Różnorodny krąg adresatów naszych działań niech świadczy o tym, że nasza Biblioteka jest dla wszystkich, zaś szerokie grono współorganizatorów tych działań niech dowodzi naszej otwartości na współpracę.

WYDARZENIA ROKU JUBILEUSZOWEGO

Byliśmy otwarci na nowości...

Obchody jubileuszowe rozpoczęły się oficjalną uroczystością w Centrum Sztuki Współczesnej 30.11.2011 roku. Z tej okazji przygotowano wystawę – owoc skrupulatnych poszukiwań w bydgoskim archiwum, które udostępniło elektroniczne kopie swoich archiwaliów. Wystawa zobrazowała burzliwe losy naszej Biblioteki. Wykład doktora Henryka Hollendra „Powinności bibliotekarza w bibliotece bez książek” przeniósł nas w (zapewne) niedaleką przyszłość. Autor mówił o tym, że dokumenty drukowane będą w przyszłości tracić na znaczeniu, a rozwój nowych technologii informacyjnych i komunikacyjnych będzie miał ogromny wpływ na zmiany w pracy bibliotekarzy.

W tym dniu miała także miejsce premiera krótkiego, profesjonalnie przygotowanego filmu promocyjnego *Biblioteka 90+*. Widzowie mogli prześledzić drogę książki w naszej Bibliotece od momentu zakupu do chwili, kiedy trafia ona w ręce czytelnika.

Ebooki 23.04. – 31.05.2012.

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu na książki w wersji elektronicznej Biblioteka uzyskała testowy dostęp do 2825 książek w wersji elektronicznej z bazy ibuk.pl. Po analizie statystyki z testowego dostępu wyłoniono 80 tytułów (cieszących się największym zainteresowaniem). Od 1 października 2012 r. zainteresowani czytelnicy mogą korzystać z nich drogą elektroniczną.

Wiosenny Kiermasz Taniej Książki 8.05 – 11.05.2012.

Wyselekcjonowaliśmy i sprzedaliśmy sporą ilość nam już niepotrzebnych materiałów. Za

uzyskane pieniądze zakupiliśmy 73 nowe książki, a więc korzyści z kiermaszu były obopólne.

Abolicja w naszej Bibliotece 21.05 - 31.05.2012.

W roku jubileuszowym okazaliśmy się wielkoduszni i ogłosiliśmy dziesięciodniową abolicję. Darowaliśmy kary za przetrzymanie książek. Skorzystało z niej wielu „skruszonych” czytelników.

Spacer po bibliotece 23.09.2012.

W niedzielne popołudnie gościliśmy kilkudziesięcioosobową grupę miłośników spacerów po znanych i nieznanach zakątkach Torunia. Pokazano film z roku 2004, który dokumentuje proces dewastacji, jakiemu uległ budynek w okresie po likwidacji szpitala, część dokumentacji budowlanej oraz zdjęcia z okresu adaptacji budynku na potrzeby biblioteki. Dyrektor i bibliotekarze oprowadzili zainteresowanych po pomieszczeniach (także tych na co dzień niedostępnych dla czytelników) i starali się odpowiedzieć na pytania dotyczące historii gmachu i obecnej działalności Biblioteki.

Inicjatorem spaceru był Oddział Przewodniczkę PTTK w Toruniu.

Uczyliśmy, inspirowaliśmy, sygnalizowaliśmy...

Konferencja *Mobilna Edukacja* 14.03.2012.

Konferencja adresowana do nauczycieli i bibliotekarzy poświęcona była roli technologii mobilnej w edukacji. Zaprezentowano ciekawe zastosowania technologii (m.in. w realizacji projektów edukacyjnych) oraz organizacji i redagowaniu treści w witrynach internetowych szkół i bibliotek. Uczestnicy dowiedzieli się przede wszystkim z jakimi zmianami technologicznymi w edukacji zmierzmy się w najbliższym czasie i jak się do nich przygotować, a także jak efektywnie wykorzystywać urządzenia mobilne w szkole i w bibliotece.

Organizacja tej konferencji była możliwa dzięki współpracy naszej Biblioteki z Sekcją Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych SBP, Serwisem Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP oraz czasopismem „Uczę Nowocześnie”.

IX Konferencja *Informatyka w Edukacji* 3-4.07.2012.

Po raz pierwszy mieliśmy swój udział w realizacji programu tej konferencji. Nasza koleżanka przeprowadziła warsztaty „*Tworzenie interaktywnych pomocy dydaktycznych za pomocą pakietu HotPotatoes*”. W warsztatach uczestniczyło 24 nauczycieli.

Europejski Tydzień Świadomości Dysleksji 15-21.10.2012

„Oswoić dysleksję” - pod takim hasłem przebiegały obchody X jubileuszowego Europejskiego Tygodnia Świadomości Dysleksji w Toruniu. Ponieważ ten nienowoczesny problem ciągle jeszcze dla wielu nauczycieli i rodziców jest mało znany,

podjęto już po raz dziesiąty starania, aby poprawić stan wiedzy na temat dysleksji. Biblioteka nasza włączyła się aktywnie w te działania. Przygotowaliśmy i zamieściliśmy na naszej stronie zestawienie najnowszej literatury na temat dysleksji oraz skany okładek i krótkie charakterystyki wybranych książek. Przygotowaliśmy warsztaty dotyczące wyszukiwania literatury na temat dysleksji. Wzięliśmy udział w spotkaniach z nauczycielami i rodzicami, prezentując najnowszą literaturę z naszych zbiorów na temat specyficznych trudności w uczeniu się.

Organizatorami obchodów było: Centrum Kształcenia Ustawicznego - Toruński Ośrodek Doradztwa Metodycznego i Doskonalenia Nauczycieli, toruńska Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Akademia Nauki, Szkoła Leśna na Barbarce oraz nasza Biblioteka.

Miesiąc Studenta w Bibliotece Pedagogicznej 16.10. - 15.11.2012

Już po raz trzeci zaprosiliśmy studentów (szczególnie pierwszych lat) do wzięcia udziału w szkoleniach indywidualnych bądź grupowych w celu zapoznania się z regulaminem oraz ofertą naszej Biblioteki. W czasie warsztatów w sali dydaktycznej nauczyliśmy skutecznego poszukiwania literatury, a wizyta w czytelni służyła zapoznaniu z jej zbiorami i usługami. Z naszej propozycji skorzystało ok. 200 młodych ludzi.

Warsztaty *Edukacja matematyczna w koncepcji pedagogicznej Marii Montessori* 27.10.2012

Maria Montessori propagowała odmienne od tradycyjnej szkoły podejście do pracy z dziećmi, oparte na wykorzystaniu dziecięcej spontaniczności, ciekawości świata, wspieraniu naturalnej kreatywności, zamiast na podporządkowywaniu się systemowi nakazów i obowiązków. Uczestnicy warsztatów poznali specjalne zestawy materiałów dzięki którym dzieci mogą eksperymentować, doskonalić zdolności manualne i sensoryczne, rozwijać umiejętności logicznego myślenia i rozwiązywania problemów. Warsztaty przeznaczone były dla nauczycieli wychowania przedszkolnego, nauczania wczesnoszkolnego, studentów i rodziców. Zajęcia poprowadziła Małgorzata Wyżykowska, doświadczony nauczyciel Montessori, założycielka pierwszego w Toruniu prywatnego przedszkola Montessori – Akademii Eugeniusza.

Konferencja *Cyfrowa szkoła – czyli jaka?* 14.11.2012

Konferencja podzielona była na trzy bloki tematyczne. Część pierwszą stanowił wykład, w trakcie którego uczestnicy dowiedzieli się, jak budować Cyfrową Szkołę we własnej placówce, czym się kierować wybierając sprzęt, oprogramowanie lub usługi. Druga część poświęcona była przygotowaniu artykułu lub komunikatu na potrze-

by Internetu lub czasopisma. W części trzeciej „Za i przed kamerą – jak filmować, zadawać pytania i występować?” uczestnicy poznali tajniki przygotowania reportażu i wywiadu. Współorganizatorzy konferencji to magazyn EduFakty - Uczę Nowocześnie oraz Sekcja Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych SBP wraz z serwisem Elektroniczna Biblioteka Pedagogiczna SBP.

Zapraszaliśmy...

Na **spotkanie z Janiną Ochojską**, założycielką i prezes Polskiej Akcji Humanitarnej zaprosiliśmy młodzież z gimnazjum, która z zainteresowaniem słuchała o pomaganiu, o tym, dlaczego warto i trzeba to robić oraz jak to robić. Nasz gość starał się zarazić młodych słuchaczy ideą wolontariatu. Spotkanie odbyło się 9 lutego 2012 roku.

Na **spotkanie z historykiem Tomaszem Sylwiuszem Ceranem, autorem książki „Szmalcówka”. Historia niemieckiego obozu w Toruniu (1940-1943) na tle ideologii nazistowskiej** zaprosiliśmy nauczycieli historii i czytelników zainteresowanych historią.

Spotkanie było okazją do poznania dziejów „Szmalcówki”, obozu mieszczącego się przy ulicy Grudziądzkiej w Toruniu, w którym zginęło 515 Polaków, w tym aż 317 dzieci, oraz do zainteresowania mieszkańców Torunia historią (często nieznaną) regionu. Spotkanie odbyło się 12 kwietnia 2012 roku.

Na **spotkanie z autorką i ilustratorką Iwoną Chmielewską - Pamiętnik Blumki - jak rozmawiać z dziećmi na trudne tematy** zostali zaproszeni wszyscy zainteresowani.

Pamiętnik Blumki to książka obrazkowa „opowiadająca” o Januszu Korczaku i dzieciach z Domu Sierot na ul. Krochmalnej w Warszawie. Iwona Chmielewska przybliżyła uczestnikom spotkania swój warsztat pracy i zamiłowanie artystyczne, jaki towarzyszył powstaniu tej wyjątkowej książki (autorka uznaje *Pamiętnik Blumki* za swoją najważniejszą pracę).

Książki obrazkowe – ciągle jeszcze niedoceniane w Polsce – nie dają prostych, jednoznacznych odpowiedzi, stanowią raczej zachętę do różnorodnych interpretacji. Wiele zależy więc od inwencji dorosłego, towarzyszącemu dziecku w lekturze. Spotkanie to wpisało się w obchody Roku Janusza Korczaka i Roku Praw Dziecka w Województwie Kujawsko-Pomorskim.

Współorganizatorem spotkania był Sejmik Województwa. Spotkanie odbyło się 16 czerwca 2012 roku.

Popularyzowaliśmy wiedzę o regionie...

Zakończenie IV edycji Wojewódzkiego Konkursu im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej „Oni tworzyli naszą historię” – miało miejsce w marcu 2012 roku.

Konkurs ten jest realizowany w ramach programu edukacji regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego. Biblioteka nasza, której patronuje Elżbieta Zawacka, jest współorganizatorem konkursu. Uczestnicy konkursu – młodzież gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, opisując znane osoby i wydarzenia dotyczące regionu.

Ekspozycja nagrodzonych i wyróżnionych w tej edycji konkursu prac była czynna w naszej Bibliotece w dniach 19-24 marca 2012 r.

Konkurs jest realizowany przez samorząd województwa we współpracy z Fundacją Generał Elżbiety Zawackiej, Archiwum i Muzeum Pomorskie AK oraz Wojskowej Służby Polek w Toruniu.

Uwrażliwialiśmy, pomagaliśmy dostrzegać...

Wystawa *Listy do Syna* 21.03.2012

Wystawa składała się z 10 fotografii Chrisa Niedenthala, których bohaterami są dzieci z zespołem Downa i ich matki. Głównym celem ekspozycji było zwrócenie uwagi społeczeństwa na problemy rodziców, którym rodzi się niepełnosprawne dziecko, przeciwdziałanie społecznej izolacji dzieci z trisomią 21 i ich rodzin oraz przełamanie lęku części społeczeństwa przed innością. 21 marca przypada Świątowa Dzień Zespołu Downa. Wystawę wypożyczyło Stowarzyszenie Rodzin i Opiekunów Osób z Zespołem Downa *Bardziej Kochani*.

Dorotkowo 14.04 i 10.11.2012

Dwukrotnie gościliśmy w Bibliotece grupę dzieci i ich rodziców w ramach spotkań z cyklu „Na Przekór...”, podczas których dzieci uczestniczą w zabawach wg Veroniki Sherborn. Dodatkową atrakcją było zwiedzanie Biblioteki. Dzieci i Ich Rodziców łączy „Dorotkowo” Fundacja na rzecz Doroty Targowskiej i Jej Przyjaciół. Fundacja wspiera leczenie i rehabilitację osób z Zespołem Downa. Wspomaga funkcjonowanie osób i rodzin dotkniętych niepełnosprawnością, w szczególności trisomią 21.

Wystawa *Jestem... Doświadczam... Tworzę* 6.11 - 19.11.2012

Ekspozycja stanowiła podsumowanie projektu „Klub Integracji Społecznej- (Nie)pełnosprawni w kulturze” realizowanego przez „Jestem” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom Potrzebującym Wsparcia w Toruniu. Grupa prowadzona przez Joannę Mikulską spotykała się przez osiem miesięcy i poznawała tajniki fotografii. Poza zajęciami teoretycznymi odbywały się zajęcia praktyczne. Ich owoc to piękne fotografie z których tylko część (ze względu na rozmiary naszej sali wystawowej) mogliśmy pokazać.

Rodzinne Fotoinspiracje 22.05.2012

Udzielaliśmy gościny Stowarzyszeniu Rodzina Inspiruje! W ramach cyklicznych spotkań

odbywających się w naszej Bibliotece, mamy dzieliły się swoją wiedzą i doświadczeniem w fotografowaniu. Efektem stała się wystawa „Rodzinne Fotoinspiracje”. Prezentowane na wystawie zdjęcia są owocem projektu „Foto Matki” adresowanego do mam amatorsko fotografujących swoje dzieci. Wystawę uczciliśmy jednocześnie Dzień Matki i Dzień Dziecka.

Wystawa Najkrótsze felietony świata. Rysunki satyryczne Szymona Kobylińskiego 17.10 – 4.11.2012

W dziesiątą rocznicę śmierci Szymona Kobylińskiego zaprosiliśmy na wystawę prac tego wszechstronnego artysty. Rysunki satyryczne autora, komentujące w inteligentny, czasem przewrotny sposób rzeczywistość, cieszyły się tak dużą popularnością, że już planowana jest druga odsłona jego prac, prawdopodobnie w lutym 2013 r. Współorganizatorem wystawy była Galeria Sztuki Pro Arte.

Zarażaliśmy pasjami...

Prelekcja i wystawa Bibliofilatelia – próba wykorzystania znaków pocztowych w procesach edukacyjnym i integracyjnym 28.02.2012

Miłośnicy książek i miłośnicy znaczków pocztowych mieli okazję wysłuchać prelekcji dr. inż. Jerzego Dudy z Krakowa na temat jego pasji związanej z kolekcjonowaniem znaków i znaczków pocztowych, powiązanych tematycznie z książką, biblioteką, drukarstwem i papierem. Wykład był połączony z pokazem fragmentu bogatej kolekcji znaczków pocztowych prelegenta. Spotkanie było możliwe dzięki współpracy z Polskim Związkiem Filatelistów Okręg Toruński.

50. Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Filatelistyczny – Szlakiem Renesansu 28.04.2012

Tym razem gościliśmy w naszej Bibliotece młodych filatelistów – uczniów ze szkolnych kół filatelistycznych. Wzięli oni udział w półfinale 50. Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu Filatelistycznego.

Wystawa Harcerskie Memoria. 95-lecie harcerstwa w Toruniu 15.09.2012

Celem wystawy było przypomnienie niezyczących osób, które szczególnie zasłużyły się dla toruńskiego harcerstwa. Obok fotografii i krótkich biogramów na wystawie można było zobaczyć mundury harcerskie, zdjęcia, książki oraz wiele innych pamiątek, które należały kiedyś do tych właśnie osób. Wśród eksponatów prezentowane były również sztandary i proporce. Wystawa powstała we współpracy naszej Biblioteki z Komendą Hufca ZHP Toruń im. Mikołaja Kopernika w Toruniu

Szczegółowe relacje z przebiegu wymienionych wydarzeń oraz fotografie znajdują się na stronie Biblioteki w Aktualnościach. ■

BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej W TORUNIU

87-100 Toruń
ul. gen. J. H. Dąbrowskiego 4
tel./faks (056) 653 97 56
e-mail: biblioteka@bptorun.edu.pl
www.bptorun.edu.pl

WYPOŻYCZALNIA I CZYTELNIA

tel. (056) 653 97 55
czynne:
od poniedziałku do piątku: 10⁰⁰–19⁰⁰
w soboty: 10⁰⁰–15⁰⁰

INFORMATORIUM

tel. (056) 621 13 05
czynne:
od poniedziałku do piątku: 10⁰⁰–19⁰⁰
w soboty: 10⁰⁰–15⁰⁰

INTERNETOWE CENTRUM INFORMACJI MULTIMEDIALNEJ

czynne:
od poniedziałku do piątku: 10⁰⁰–17⁰⁰

FILIA W BRODNICY

87-300 Brodnica
ul. Matejki 5
tel./faks (056) 498-71-70
e-mail: filia.brodnica@bptorun.edu.pl
<http://www.bptorun.wx.pl/fil/>

czynna:
od poniedziałku do piątku: 9⁰⁰–18⁰⁰

Co czytać?

Coaching, mentoring, tutoring: wybór literatury dostępnej w Bibliotece Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu

Książki

1. Coaching : podstawy umiejętności / Jenny Rogers ; przekł.: Katarzyna Konarowska, Dorota Porażka. - Gdańsk : Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2010.
2. Coaching kadry kierowniczej / Sabine Dembowski, Fiona Eldridge, Ian Hunter ; przekł. Grażyna Skoczyła ; red. nauk. wyd. pol. Elżbieta Hornowska. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010.
3. Czym (nie) jest coaching? : prawdy i mity o coachingu / Monika Zubrzycka-Nowak, Katarzyna Rybczyńska, Sylwia Monostori. - Sopot: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2010.
4. Mentoring, coaching, doradztwo czyli Warsztaty pracy opiekuna stażu : praktyczne rozwiązania / Bożena Fronckiewicz, Anna Stefaniak. - Warszawa : Wydawnictwo Fraszka Edukacyjna, 2012.
5. Podręcznik coachingu : kompendium wiedzy dla trenerów i menedżerów / Sara Thorpe, Jackie Clifford ; przeł. [z ang.] Anna Sawicka-Chrapkowicz. - Poznań : Rebis, 2004.
6. Podręcznik coachingu : podręcznik szkolenia, niezbędny dla instruktorów i menadżerów / Sara Thorpe, Jackie Clifford ; przeł. Anna Sawicka-Chrapkowicz. - Wyd. 2. - Poznań : Dom Wydawniczy REBIS, 2007.
7. Podręcznik coachingu : sprawdzone techniki treningu personalnego / Julie Starr ; [tł. Agata Trzcicka]. - Warszawa : Wolters Kluwer Polska, 2011.
8. Psychologia coachingu / Ho Law, Sara Ireland, Zulfi Hussain ; przekł. Grażyna Skoczyła ; red. nauk. wyd. pol. Elżbieta Hornowska. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2010.
2. Coaching, mentoring czy consulting? / Dariusz Pomianowski // Emocje : czasopismo wychowawców, pedagogów i psychologów szkolnych. - 2011, nr 3, s. 19-22
3. Dobrzy, lepsi, najlepsi - dbając o rozwój pracownika, czyli o COACHINGU słów kilka / Martyna Kaflik-Pieróg // Bliżej Przedszkola. - 2008, nr 6, s. 32-34
4. Mentoring formalny jako narzędzie rozwijania synergii w środowisku szkolnym / Eliza Czerka-Fortuna // Edukacja i Dialog : wielomiesięcznik poświęcony głównie tematyce oświaty i wychowania. - 2011, nr 11/12, s. 44-47
5. Mentoring w edukacji humanistycznej / Elżbieta Perzycka // Edukacja Humanistyczna (Szczecin). - 2005, nr 1/2, s. 97-103
6. Mistrz jest blisko swego ucznia / Jarosław Jagieła // Psychologia w Szkole. - 2008, nr 3, s. 13-20
7. Nauczyciel - mistrz / Ryszarda Ewa Bernacka // Psychologia w Szkole. - 2007, nr 2, s. 13-20
8. Osobisty opiekun ucznia / Adrianna Sarnat-Ciastko, Mariusz Budzyński // Psychologia w Szkole. - 2012, nr 1, s. 131-139
9. Podejście coachingowe w szkole językowej. Cz. 1 / Beata Marciniak // The Teacher. - 2012, nr 3, s. 23-29
10. Podejście coachingowe w szkole językowej. Cz. 2 / Beata Marciniak // The Teacher. - 2012, nr 4, s. 31-43
11. Tutoring w szkole jako ważna praktyka zmiany edukacyjnej / Elżbieta Nerwińska // Meritum. - 2010, nr 3, s. 49-56
12. Wolność, poznanie i odpowiedzialność w polu relacji uczeń-nauczyciel/mistrz / Bogdan Trocha // Dydaktyka Literatury. - 2010, t. 30, s. 81-106
13. Z dziejów myślenia o tutoring - krótki zarys historii indywidualnego kształcenia i wychowania / Adam Fijałkowski // Kwartalnik Pedagogiczny. - 2009, nr 2, s. 5-33

Artykuły z czasopism

1. Coaching, czyli przyjazne wsparcie dla zmiany / Ewa Barlik // Magazyn Dyrektora Szkoły : sedno. - 2011, nr 2, 9-11

Opracowanie
Anna Wiligalska
Wydział Informacyjno-Bibliograficzny ■